

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesenrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

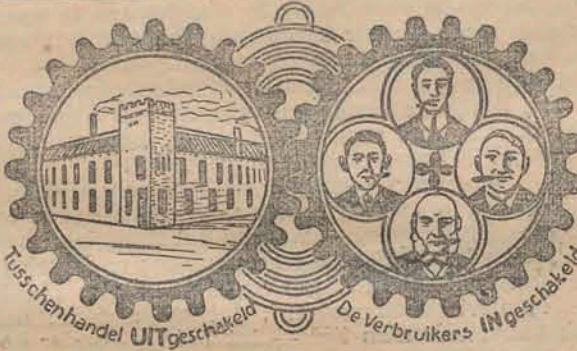
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“ en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenefabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winke doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: A. G. H. van Sluijs. — Het Indisch-Onderwijs Comité. — Een Hollandsche en een Fransche Boot. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Bond van Surinamers in Nederland. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemden. — Mededeelingen. — Mutaties van 25 April tot 2 Mei 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice“

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij

WILLEM SPRENGER

Agent der Gramophone Comp. Ltd.

PASSAGE 46 TEL. H. 3778

A. G. H. van Sluijs.

Het Nederlandsch Correspondentiebureau voor Dagbladen heeft enkele dagen geleden het bericht gebracht, dat de huidige gouverneur van Atjeh, de heer A. G. H. van Sluijs, in verband met familie-omstandigheden, ontslag uit Gouvernementsdienst had aangevraagd. Het bericht is juist gebleken, — en wie eenigermate met die „familie-omstandigheden“, die den heer van Sluijs tot aftreden noopten, bekend is, zal het besluit van dezen hoofdambtenaar begrijpen en eerbiedigen; zal het betreuren, dat een hoofdambtenaar als deze onder zoo droevige omstandigheden terug moet keeren naar het Moederland, waar hij van een zijner liefste kinderen alleen nog het graf zal vinden.....

PIERRE MATVELD

COIFFEUR POUR DAMES

Nouveauté Parfums espagnols „Myrurgia“

PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Volgt de uitslagen van alle belangrijke ritten door de heele wereld;

Vraagt de meening van onbevooroordeelde deskundigen

en Gij koopt zonder twijfel een

Harley-Davidson

In alle voornaamste plaatsen van Holland en Koloniën Agenten en Service.

Wij eerbiedigen en begrijpen het, dat gouverneur Van Sluijs onder de gegeven omstandigheden niet langer alleen wenschte te blijven op Atjeh; dat andere plichten hem herwaarts riepen.....

Hopen we slechts dat, wanneer gouverneur Van Sluijs eenmaal in Nederland zal zijn teruggekeerd, hij gelegenheid, lust en toewijding zal vinden om de belangen van Atjeh, die hem zoo na aan 't hart liggen, te blijven dienen. Want, het zijn z'n eigen woorden, uitgesproken jegens een medewerker van het Bataviësch Nieuwsblad, tijdens het ook in dit blad gereleveerde interview met dezen gouverneur: „Er is inderdaad in Atjeh door Nederland reeds veel gedaan, maar er blijft nog immer veel te doen over“!.....

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Firma HILBRINK
 Westeinde 29 Den Haag
 t. o. Engelsche Legatie
Nieuwe Fransche en Engelsche Stoffen
 Verlaagde Prijzen

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

BESCHIKBAAR.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN
Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
en Maand-Auto's
Dag en Nacht geopend

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.
Theoretische en practische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
Directrice en Leeres in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Dertig jaren achtereen heeft Van Sluijs het Indi-
sche Gouvernement gediend. Als jong ambtenaar
werd hij in het begin van 1892 uitgezonden naar
Indië, waar hij een bestuursfunctie ging bekleden
op Celebes; hij werd in 1897 benoemd tot contro-
leur op Gorontalo; vond na zijn eerste verlof over-
plaatsing naar de residentie Ambon; werd in Fe-
bruari 1912 benoemd tot assistent-resident ter be-
schikking van den resident van Makassar. In April
1916 volgde zijn plaatsing als assistent-resident op
Atjeh, waarna de Regeering in 1918 Van Sluijs be-
noemde tot opvolger van Generaal Swart, die tien
jaren achtereen het gouvernement van het gewest
Atjeh en Onderhoorigheden als eersten bestuurder
gediend had.
In 1921 beloofde de Regeering de verdiensten van
Van Sluijs door hem te benoemen tot Ridder in de
Orde van de Nederlandsche Leeuw, — en thans,
op 51-jarigen leeftijd, is het oogenblik gekomen,
dat de gouverneur van Atjeh het bewind in andere
handen moet overgeven.

Het is hier niet de plaats om de verdiensten van
Van Sluijs als gouverneur van het veelbesproken en
veelbestreden gewest Atjeh in den breede te gaan
schetsen, maar enkele bijzonderheden omtrent zijn
beleid mogen hier plaatsing vinden.

En dan moge hier dadelijk worden opgemerkt,
dat Van Sluijs de eerste gouverneur van Atjeh ge-
weest is, die, met succes, het civiele bestuur over
het gewest in toepassing heeft gebracht.

Nadat ongeveer veertig jaren geleden gebleken
was, dat een burgerlijk bestuur over Atjeh toen op
niets moest uitloopen, — waarop het inderdaad ook
uitgelopen is! — zijn achtereenvolgens onderschei-
dene gouverneurs in Atjeh opgetreden als: „Mili-
tair- en Civiel Gouverneur”, dat wil zeggen: dat
Atjeh gedurende dien tijd — tot 1918 — onder be-
wind stond van een „militair” — en dat het civiele
gezag eerst in de tweede plaats aan het woord
kwam.

Toch zou het op den duur moeten komen tot een
absoluut burgerlijk bestuur, en het is een van de
vele verdiensten van Generaal Swart geweest, dat
hij, zulks inziende, een aanvang heeft gemaakt
met het civiele en het militaire bestuur langzamer-
hand uitéén te trekken. Gouverneur Swart heeft
van 1908 tot 1918 in Atjeh „vredeswerk” verricht,
dat zich uitstrekte tot de voorbereiding voor de in-
voering van een civiel bestuur, en door zijn bestuur
is het mogelijk geworden, dat Atjeh gaandeweg het
zwaard kon ruilen voor den ploeg.

En Van Sluijs is de eerste gouverneur van Atjeh
geweest, die deze evolutie in toepassing heeft ge-
bracht — en met welk een groot succes!

Hoe Van Sluijs bij zijn optreden in 1918 zijn taak
gezien heeft, moge blijken uit hetgeen hij als „pro-
gram” heeft meegedeeld in zijn rede, gehouden bij
de aanvaarding van het gouverneurschap van
Atjeh.

„Ik stel er prijs op — aldus de heer Van
Sluijs in September 1918 — enkele algemeene
beginselen, die aan mijn bestuursbeleid ten
grondslag liggen, mede te deelen.

Wat de Atjehsche bevolking in de eerste
plaats behoeft, is rust, om tijd en gelegenheid
te hebben zich behoorlijk toe te leggen op de
uitbreiding der aanplantingen, huizenbouw,
verbetering van den veestapel en alles, wat
strekken kan om haar economisch krachtiger
te maken. Belastingen en heerdiensten, waar
onder de Gemeentediensten, zullen derhalve
niet mogen worden opgevoerd en, waar moge-
lijk, zal verlichting der verplichte diensten in
overweging moeten worden genomen.....”

En verder:
„'t Is waar, onbetrouwbaarheid — mijn
ambtsvoorganger zeide het bij zijn aftreden, —
komt nog vrij veel voor. Doch ook dat euvel

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
G. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG
Chem. Wasscherij en Stoomerij

acht ik met goede kans op succes te bestrijden,
behalve door leiding, vermaning en bestraf-
fing; veel meer nog door ons voorbeeld.
Laten wij zorgen, dat onze handelingen bij-
vind het kenmerk dragen van volstreekte inte-
griteit, dat ons geheel optreden blijken geeft,
dat wij in alle opzichten en ondanks alles eer-
lijk, oprecht en openhartig naar waarheid
streven; het geven van een dergelijk voorbeeld
kan niet nalaten grooten invloed ten goede uit
te oefenen. Ik wensch hier de verklaring af te
leggen, dat alles, wat ten dezen van den rech-
ten weg afwijkt, door mij zonder aanzien des
persoons zal worden gekeerd.”

Tot zoover enkele passages uit de „inaugurele”
rede van gouverneur Van Sluijs — en zoo hij zijn
taak toen zag, heeft hij haar tijdens zijn bewind ook
vervuld. Aan een groote mate van objectiviteit
paarde Van Sluijs een geest van strikte rechtvaar-
digheid. Het eerste en het voornaamste, wat hij van
zijn ondergeschikte bestuursambtenaren eischte,
was: een zich inleven in de gedachtenfeer van het
Atjehsche volk, en alle door hem genomen be-
stuursmaatregelen werden aan die eigenschappen
getoetst.

Het besturen van een gewest als Atjeh en On-
derhoorigheden heeft voor het betrokken bewinds-
hoofd niet immer de meest dankbare resultaten
opgeleverd. Atjeh is zelfs van alle overige buiten-
bezittingen het „buitenbeentje” gebleven.

Atjeh moest zoo geheel anders worden bestuurd
als de aangrenzende „Oostkust van Sumatra”; zoo
geheel anders óók als de residenties in de binnen-
landen van Java. Land en volk van Atjeh hebben
immer een *bijzonder* karakter gedragen; beide
moesten dan ook op ietwat *bijzondere* wijze worden
bestuurd.

In den zomer van 1921 bevatte de *Nieuwe Rot-
terdamsche Courant* een reeks: „Brieven uit Atjeh”
en de bekwame schrijver dier epistels merkte in
dit verband zoo terecht op: „In het gewest Atjeh
wonen ruim 700.000 zielen, waarvan ongeveer
600.000 Atjehers, in diverse schakeeringen. Het
Atjehsche volk is geen eenheid; het is antithetisch.
De bewoners van de Noord- en Oostkust zien in die
van de Westkust bijna vreemden”.....

Met dit absolute gemis aan enig begrip van
synthese onder het volk van Atjeh dient natuur-
lijk in de eerste plaats door de bestuurders van het
gewest rekening te worden gehouden. Dat in den
loop van vijftig jaren niet alle bestuurders van het
gewest even gelukkig zijn geweest bij de hand-
having van dit axioma, is te begrijpen. Ten op-
zichte van Atjeh was er immer plaats voor critiek;
helaas niet altijd voor redelijke, zakelijke, op er-
ring gegronde, opbouwende critiek. *Dat* alles heeft
in ons land nog wel wat te wenschen overgelaten.
Omdat de binnenlanden van Atjeh en Onderhoor-
igheden in elk opzicht nog zoo machtig veel ver-
schillen met officieele of minder officieele verga-
derzalen in Nederland! Omdat de theorie en de
practijk in ervaring niet minder ver van elkander
staan!

Gouverneur Van Sluijs was er de man niet naar,
om zich te laten beïnvloeden door „schreeuwers”
uit het Moederland, die nimmer iets van Indië —
laat staan iets van Atjeh en Onderhoorigheden —
hadden gezien. Hij stoorde zich niet aan hetgeen
deze of gene „anonieme Atjehkenner” meende te
moeten opmerken. Hij regeerde volgens zijn pro-
gram, waarvan we hierboven enkele onderdeelen
hebben weergegeven, — en het Atjehsche volk
heeft er wél bij gevaren!

Of hij daarbij steeds zich overtuigd heeft kun-
nen houden van den steun der Regeering? Of het
gewest Atjeh en Onderhoorigheden zelf in volle
mate de belangstelling der Nederlandsche Regeer-
ring heeft mogen ondervinden, vooral in deze tij-
den van economischen opbloei? Of het gewest, ten

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELLEN.

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8-10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machineteekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

Opzichte van die officieele belangstelling, niet wat al te stiefmoederlijk wordt bedeed? Of de Nederlandsche Regeering wel haar plichten tegenover Atjeh als opkomend economisch gewest, ten volle begrijpt?

Zijn vragen, die een juist, objectief antwoord overwaard zijn, doch welk antwoord wellicht in het kader van dit artikel niet zou passen.

Gouverneur Van Sluijs was, als civiel bestuurder van Atjeh, in de gelegenheid de door zijn voorzitters voorbereide pacificatie van het gewest in toepassing te brengen, en dus lag zijn werk in de eerste plaats op het terrein der economie.

Hij althans heeft gedurende zijn beleid den handel, de industrie en de nijverheid in Atjeh zoo hoog mogelijk trachten op te voeren, en niet het minst voor dit deel van zijn bestuur beloofde hem in 1921 de Regeering met het ridderkruis van de Nederlandsche Leeuw. „Zie ik het goed in”, zoo schreef de N. R. Ct. in hare reeds eerder genoemde Atjeh-artikelen, „dan werd daarmee tevens groote waardeering van de zijde der Regeering gebracht voor de nieuwe richting, door Van Sluijs gebracht in de bestuursvoering van dit gewest.”

Na dertigjarigen dienst in de Tropen komt gouverneur Van Sluijs begin Juni — afgetreden — in Nederland terug. Hij is dan nog in de kracht van zijn leven: nauwelijks 51 jaar! Moge smartvolle moedeloosheid verre van hem blijven! Moge hij inzien, dat óók in het Moederland nog zooveel ten goede van Atjeh en Onderhoorigheden kan worden verricht.

J. L.

Het Indisch-Onderwijs Comité.

Zaterdag 28 April l.l. had in een der zalen van het „Gouden Hoofd” alhier de constitueerende vergadering van bovengenoemd Comité plaats. Alvoorens tot de agenda over te gaan, gaf de Voorzitter, de heer van Peski, een uiteenzetting van het ontstaan van het Comité, van zijn doel en streven om ten slotte, onder instemming der aanwezigen, de totstandkoming van het comité vast te stellen. Vervolgens werden de op de agenda eener eerste vergadering gewoonlijk voorkomende punt in behandeling genomen, van welke de vaststelling der statuten het voornaamste was. Onder de vrij talrijke aanwezigen, bevonden zich ook eenige dames, die aan den van het comité uitgegane oproep tot bijwoning dezer belangrijke vergadering gevolg hadden gegeven. De bijeenkomst, om 2 uur aangevangen, eindigde om circa 4.30 uur.

Een Hollandsche en een Fransche boot.

Prof. dr. H. Th. Obbink schrijft van de Middellandsche Zee aan Bergopwaarts: „Ik zit op een Fransche boot van de Messageries Maritimes, want de boot van den Rott. Lloyd, de „Tabanan”, waarmee ik de terugreis dacht te ondernemen, was mij te vlug af en juist vertrokken, toen ik daar aankwam..... Zoals de lezers van Bergopwaarts reeds weten, ondernam ik de reis per Hollandsche boot, de „Insulinde” van den Rotterdamschen Lloyd. En ik kom terug per Fransche gelegenheid. Wat 'n verschil! Beide booten zijn zowat even groot, p.l.m. 10.000 ton. Maar, om 't nu maar dadelijk op te sommen: de Insulinde is veel comfortabeler ingericht, haar gangen en zalen zijn beter verlicht, haar ameublement is mooier en gerieflijker, haar hutten zijn gezelliger en gemakkelijker, haar personeel is vriendelijker, de voeding is er beter, de prijzen zijn lager. Ik vertel dit met echt Hollandsch plezier; tegenover hen, die altijd het uitheemsche beter achten

dan wat ons eigen landje praesteert, plaats ik met chauvinistisch genoeg mijn ondervinding, die op dit punt precies omgekeerd is.

Vooreerst de prijs: De reis van Marseille naar Port-Said op een boot der Messageries Maritimes 1e klas kost ongeveer f 100 meer dan op een Nederlandsche boot. Dat beteekent bijna f 25 per dag méér! Maar het ergste vind ik, dat op deze Fransche boot (de Dumbea) de voeding zoo slecht is.....

Het tweede, meest in het oog vallende verschil met de „Insulinde” is: het personeel der boot. Op de „Insulinde” zijn alle officieren en verdere bemanning allen even hupsch en vriendelijk; de officieren eten met de passagiers aan één tafel, maken hen opmerkzaam op interessante punten onderweg, de kapitein gunt ons een kijkje op de brug, de chef-machinist in de machinekamer, er worden allerlei aardige dingen bedacht, om 'den passagiers aangenaam te maken en hun den tijd te korten; spelletjes voor kleinen en grooten, een bioscoopvoorstelling, enz. Te Port-Said aangekomen, vond ik het bepaald jammer, dat ik de „Insulinde” moest verlaten.

Op de „Dumbea” niets van dat alles. De officieren ijselijk hoog en afgemeten, op vragen naar dit of dat krijgt men een kort, bits bescheid of een nijdige armbeweging; naar een kaart, waar men het antwoord vinden kan. De officieren eten met elkaar aan een aparte tafel, met een opzettelijken afstand tusschen hun tafel en die der gasten, enz. 't Zijn net Pruisische Feldwebel.

Ingezonden.

Reorganisatie van de Nederlandsche Staatsloterij ook een Koloniaal Belang.

Naar aanleiding van mijn artikel, getiteld: „Reorganisatie van de Nederlandsche Staatsloterij” (opgenomen in No. 17 van het Koloniaal Weekblad), is de vraag gesteld: „Wat dat eigenlijk met het koloniaal belang te maken heeft?”

Mij dunkt, het antwoord op die vraag ligt voor de hand:

In de eerste plaats zal eene voortreffelijk geregelde, redelijke kansen op gewin biedende Nederlandsche Staatsloterij een voorbeeld zijn ter navolging voor Indië; daar toch bestaat eene Staatsloterij niet. Daar rijzen, evenals hier te lande, de particuliere loterijen en premie-eeningen als paddestoelen uit den grond; de daarin gestorte penningen vloeien in de zakken van de particuliere houders der loterijen en zulks — door de geringe gewinkansen die zij bieden — ten koste van de zakken der deelnemers aan die loterijen; wat door die particuliere loterijen gedaan wordt ten bate der gemeenschap, mag geen naam hebben. Dat kan, en zal ook, anders worden, als Nederland maar vóórgaat en, door de instelling eener voortreffelijk geregelde, redelijke kansen op gewin biedende Staatsloterij, den weg aan geeft tot vermeerdering, langs natuurlijke weg, van 's Lands inkomsten en tot opwekking tevens van de bij duizenden sluimerende, door gebrek aan geld lamgeslagen ondernemingsgeest.

In een artikel, dat ik eenigen tijd geleden ter opname aanbod aan een veelgelezen Indisch weekblad, heb ik dan ook aangedrongen op de instelling, daar te lande, van eene Indische Staatsloterij, ingericht als de Nederlandsche. Zowel daar, in Indië, als hier, in Nederland, bestaat behoefte aan eene voortreffelijk ingerichte Staatsloterij.

Wanneer — zooals redelijkerwijs mag worden verwacht — bij de, door de fortuin begunstigde deelnemers aan die (Staats-)loterijen, de ondernemingsgeest wordt opgewekt, zal die zich heperken tot Nederland, wat betreft de deelnemers aan de Nederlandsche Staatsloterij, maar zal die uitgaan naar buiten, ook naar Nederlandsch-Indië. Daar ligt nog een onmetelijk veld van arbeid te wachten op ontginning, ten deele wegens gebrek aan geld en ondernemingsgeest. En onder de duizenden, door de fortuin begunstigde, deelnemers aan de Nederlandsche Staatsloterij, zullen allicht Indische verlofgangers zijn, mannen, die, toegerust met frissche krachten, die zij in het Moederland hebben opgedaan, teruggaan naar Indië, daar hun ondernemingsgeest zullen ontplooiën op allerlei gebied, nieuw leven zullen brengen in de Indische brouwerij met het geld dat hen in Nederland door de fortuin is in den schoot geworpen en daardoor krachtig zullen bijdragen tot het nauwer aanhalen van den band, die Indië aan Nederland bindt.

Eene voortreffelijke reorganisatie van de Nederlandsche Staatsloterij is daarom niet alleen van nationaal belang, maar ook een belang voor Nederlandsch-Indië. Die moet

SPECIALE AFDELING

HUWELIJS UITZETTEN INDIESE UITRUSTINGEN

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON

DEN HAAG

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

BESCHIKBAAR:

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksupzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Drogisterij „DE SALAK”

Molenstraat 67 hoek Prinsstraat

Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres Indische Geneesmiddelen

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze

Nieuwste Modellen

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
 (Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
 Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
 Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
 Spreekuren: alle werkdagen 9—11 en 1—3
LAGE VASTE tarieven

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

gepaard gaan met de instelling eener voortreffelijk geregelde Ned.-Indische Staatsloterij.

W. H. VAN DER HAAS.

Pematang Siantar, 28 Maart 1923.

Aan de Redactie-Commissie der Vereeniging „Oost en West“.

Geachte Redactie,

In het nummer van Uw weekblad van 15 Februari j.l. trof ik, zoowel in het redactioneel gedeelte, als onder „Ingezonden“ eenige opmerkingen aan omtrent de Volkstelling 1920. Beide berichten berusten klaarblijkelijk op het commentaar, dat de Sumatra Post op het verslag van de volkstelling leverde. Wanneer men echter het oorspronkelijk verslag raadpleegt, blijkt het, dat het „ontstellend aantal Europeesche analphabeten“ van de Sumatra Post in hoofdzaak bestaat uit kinderen onder den schoolleeftijd, althans onder de 15 jaar. De Sumatra Post citeert n.l. cijfers uit de tabel, waarin het aantal analphabeten wordt vermeld in vergelijking met de geheele bevolking en niet uit die, waarin dat aantal wordt aangegeven afzonderlijk voor personen onder en boven de 15 jaar. In de laatst bedoelde tabel blijkt het aantal Europeesche analphabeten boven 15 jaar reeds van weinig beteekenis, terwijl nog in aanmerking genomen moet worden, dat de officieele groep Europeanen nog een heterogene massa is, waarin o.a. veel Japanners worden meegeteld, die voor een groot deel analphabeten zijn. De invloed op de cijfers van het aantal gelijkgestelde Inlanders lijkt mij zeer gering, daar deze toch weer meerendeels kunnen lezen en schrijven. Ik maakte reeds de Sumatra Post op hare vergissing opmerkzaam, doch deze kwam er niet op terug; nu het echter blijkt, dat de mythe omtrent het analphabeteisme verdere uitbreiding dreigt te krijgen, acht ik mij geroepen de zaak even recht te zetten.

Zelfkritiek kan leiden tot zelfbeschuldiging, maar als deze op zoo losse gronden staat, als het hierboven gemaakte artikel, doet men niemand goed en zichzelf kwaad.

Hoogachtend,

Dr. W. J. BAIS.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Gemengde bedrijven voor Indië.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post* van 15 Maart o.m.:

In zijne redevoeringen over de in Indië te volgen economische politiek heeft *prof. Treub* den vorm van „gemengd bedrijf“ aanbevolen, niet alleen voor de verdere ontwikkeling van de hulpbronnen van Indië, doch ook — en dit is het bijzondere in zijn advies — ten opzichte van reeds bestaande Indische gouvernementbedrijven, welke de heer Treub dus wil omgezet zien in bedrijven waarin het land en het particuliere initiatief gelijkelijk deelnemen en waarin zij inzake het beheer gezamenlijk zeggenschap zullen uitoefenen. Deze reorganisatie beveelt de heer Treub aan als een middel tot „bezuiniging“, daar het land de helft zou terugkrijgen van de in de gouvernementbedrijven gestoken miljoenen.

De heer Treub heeft nu en dan de oorzaak zijner verandering van inzichten aangeduid; zij zou namelijk grootendeels te vinden zijn in den invloed der tijdsomstandigheden, den economischen toestand, waarin Europa door den oorlog is geraakt. Over de vraag, of tijdsomstandigheden eenig politiek beginsel te niet kunnen doen, zou heel wat te debatteeren zijn, doch dit punt blijve op dit oogenblik rusten.

In zijne redevoeringen op Java heeft *prof. Treub* speciaal de omzetting van het bedrijf der Staatsspoorwegen in een gemengd bedrijf aanbevolen en wel als middel tot „bezuiniging“. Aannemende dat de waarde onzer Staatsspoorwegen op f 400 miljoen kan worden gesteld, zoo zou het Indisch Gouvernement op dat bedrag f 200 miljoen kunnen

terugontvangen in den vorm van particulier kapitaal, gestoken in het tot „gemengd“ bedrijf geworden gouvernementsspoorbedrijf.

Maar is dit „bezuiniging“? Naar 't ons voorkomt, is dit niet anders dan 't zich ontdoen van een deel van zijn bezit om zijn schulden te betalen. In 't gewone leven gaat men daartoe in den regel slechts dan over, als men geen anderen uitweg ziet om zijn schuldeischers op den duur te voldoen. Doch zoover is 't gelukkig nog niet met Indië gekomen. Bezuinigen zou Indië door verkoop van de helft van zijn spoorwegonderneming voor f 200 miljoen slechts in zooverre, dat over die 200 miljoen niet meer jaarlijks rente en aflossing zou behoeven te worden betaald, doch dit dan ten koste van bezit. 't Is denkbaar, dat de maatregel aanbevelenswaard zou kunnen zijn, indien de Indische financieele crisis werd veroorzaakt door den post voor rente en aflossing op de jaarlijksche begroeting. Men zou alsdan kunnen overwegen een groot deel der gouvernementbedrijven door middel van het gemengd bedrijf aan particulieren over te doen, dat wij ons totaal zouden kunnen bevrijden van onzen schuldenlast. Doch zoo staat de zaak niet. De financieele crisis is niet alleen maar het gevolg van den druk van den dienst der leeningen, doch van de omstandigheid dat er op dit oogenblik geen evenwicht is te verkrijgen tusschen de gewone uitgaven en de gewone inkomsten van het land.

Onder zulke omstandigheden is 't gevaarlijk zich van bezit te ontdoen, omdat het crediet, dat Indië op de buitenlandsche markt heeft, voor een deel samenhangt met de hier bedoelde bezittingen van den Lande. Door de bestaande gouvernementbedrijven om te zetten in gemengde bedrijven zouden wij ons crediet op de leeningmarkt schaden.

En dit crediet kunnen wij voor het heden en de toekomst niet missen. De heer S. A. Reitsma heeft er in de *Locomotief* *) op gewezen, dat 't zelfs zeer de vraag is, of wij ons zelfs op dit oogenblik zouden mogen ontdoen van een deel van ons bezit, waar wij juist op basis van het bezit geld in het buitenland geleend hebben. De heer Reitsma herinnert er aan, dat de minister van koloniën in zijn prospectus voor de Amerikaansche Indische leening ad 40 miljoen dollar (1922) gewezen heeft op de bezittingen van het Indisch gouvernement, welke waarde de minister ruw-weg schatte op 27½ miljoen dollar en waartoe hij o.a. rekende de staatsspoorwegen, de tinnijnen, de kolennijnen, enz. 't Zou onbehoorlijk zijn, na eerst op dat bezit geld te hebben geleend, zich er vervolgens van te ontdoen.

De *Sum. Post* gelooft derhalve, dat de bestaande gouvernementbedrijven niet meer kunnen worden omgezet in gemengde bedrijven, zonder ons crediet in het buitenland te schaden, terwijl buitendien de inkomsten van het land uit die bedrijven tot de helft zouden verminderen.

Voor nieuw aan te vatten bedrijven kan men het gemengd bedrijf aanvaarden als een middel om voor den opzet en de exploitatie het kapitaal te verkrijgen, voor zoover het Land zelf daarin niet kan voorzien.

Na betoogd te hebben dat men dan ook niet te veel van het gemengd bedrijf mag verwachten, als het wordt toegepast op de exploitatie van openbare verkeersdiensten in een land als Indië, waar het verkeerswezen zich nog in het beginstadium van ontwikkeling bevindt, besluit het blad:

In het gemengd bedrijf zien wij overigens in 't algemeen hoofdzakelijk het voordeel eener financieele hulp van het particulier initiatief. Of de bedrijfsvoering er bij zal winnen, moet worden afgewacht. Wellicht zal deze zakelijker zijn en dus

*) Het artikel: *De afbraak van het bedrijf der Staatsspoorwegen en de „grootte“ bezuiniging van den heer Reitsma*, opgenomen in de *Loc.* van 19 en 20 Febr. j.l., is sedert in brochure-vorm verschenen en ligt o.a. ter lezing in de Leeszaal van „Oost en West“, Heulstraat 17 (Red. K. W.).

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

ROVER LEVERANCIER OSMOND
OOST EN WEST

RIJWIELEN
 BIJ
J. H. C. MERCKEL
 PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR
OOST EN WEST BATAVIER

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband

f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Haagsche Steenkolen-Maatschij
 voorheen J. KEMPS
 Hofleverancier
 Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

P. HOFLAND - DEN HAAG
Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder
 SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

betere resultaten opleveren dan zuiver gouvernementsbedrijf. Doch te dien opzichte maken wij ons geene te groote illusiën, omdat zeer omvangrijke particuliere bedrijven op den duur aan dezelfde bureaucratische euvelen gaan leiden als men den gouvernementsbedrijven aanwrijft. Dit werd ons reeds jaren geleden verklaard door den toenmaligen directeur der N.-I. Spoorweg-Mij., den heer Steinmetz. Afgescheiden hiervan echter heeft Indië de hulp van het particulier kapitaal en het particulier initiatief noodig om zijn bodemschatten te ontginnen. Een of andere vorm van gemengd bedrijf is daartoe het aangewezen middel, mits de overheid niet slechts in naam, doch in werkelijkheid een grooten invloed kan uitoefenen op de opvatting en den gang van het bedrijf.

De *Sum. Post* vindt het door prof. Treub aangevoerde voorbeeld eener omzetting van een reeds bestaanden gouvernements verkeersdienst, zooals het S. S.-bedrijf in Indië, in een gemengd bedrijf ongelukkig gekozen.

Nogmaals: De Indische mijnbedrijven.

In het Kol. Wkbl. van 5 April j.l. komt een artikel voor over „De Indische Mijnbedrijven”, overgenomen uit de *Archipel Post*.*) Schrijver spreekt daarin de hoop uit dat de exploitatie van het ijzererts van Celebes door een Nederlandsch consortium zal geschieden.

In hetzelfde artikel wijst de schrijver op de slechte resultaten van het Indische steenkool-mijnbedrijf op Poeloe Laoet.

De heer dr. J. Rueb acht dit artikel „niet heelmaal juist, voor zoover de ontginning van Poeloe Laoet betreft” en zendt ons thans zijn brochure „Poeloe Laoet” toe, overgedrukt uit het Maandblad „Mijnwezen”. In een begeleidend schrijven zegt dr. Rueb o.m., dat uit zijn brochure blijkt dat de accountantsdienst allerminst beschuldigd kan worden den kostprijs der P. Laoet-kool op te drijven: „Een afschrijving van zegge f 16.000 per jaar op 140.000 ton verschepte kool — als 1 pCt. van den aankoop — is toch volkomen onbelangrijk. De rentelasten zijn te laag berekend en de gewone afschrijvingen zijn eveneens laag, zoodat het zoo juist aangekomen Jaarverslag 20-21 dan ook melding maakt van voorgenomen extra afschrijvingen. Een goed geleid particulier bedrijf zou zonder twijfel een hooger kostprijs berekenen.

De fout zit niet in de productiekosten, maar in den afzet en niet, wat dit laatste betreft, in slechte koopmanschap — er zullen ook daarin wel fouten gemaakt zijn, zij het zeker niet zóveel als hier in Indië bij vrijwel alle particuliere maatschappijen na den oorlog aan den dag treden — maar in de slechte qualiteiten van de kool zelf, waaraan niemand iets wijzigen kan. Het geheele bedrijf had nooit begonnen moeten worden.”

Ook de Staatsexploitatie treft geen schuld: „Indien men den zin had gedaan van den schrijver in de *Archipel Post* en nog voortvarender te werk was gegaan dan nu het geval was, dan was het verlies nu nog grooter. Het is echter m.i. volkomen onjuist om de slechte resultaten op P. Laoet te gaan wijten aan de Staatsexploitatie. Onder particuliere leiding zou het minstens even slecht gaan, zooals vóór 1913 dan ook bewezen is.”

Ten slotte vermelden wij nog wat wij aan het slot van de „op de officieele bescheiden gebaseerde” brochure lezen:

„De omstandigheden zijn sinds 1913 in zoover gewijzigd, dat naast het Poeloe Laoet-bedrijf in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo ontstaan zijn: het kolenbedrijf der K. P. Mij. bij Berouw, de ontginning der concessie Goenoeng Batoe Besar en een kleine ontginning bij Goenoeng Koepang, terwijl het kolenbedrijf der Oost-Borneo Mij. tot groten bloei is gekomen. In de behoefte aan kolenproductie in de Oosthelft van den Archipel wordt dus in ruime mate voorzien, ook zonder verhooging der Laoet-productie. Het hoofdargument, óók voor

den Minister, voor den aankoop der ontginning in 1913 was, dat men daarmee voorkwam, dat een onder vreemde invloeden staand kolenstation midden in den Archipel ontstaan zou. In de eerste plaats om dat te verhinderen, werd f 3.000.000 betaald, en dit geld is wellicht goed besteed. Met den aankoop zelf was echter het gestelde doel bereikt en het was uit dien hoofde niet noodig het bedrijf op Laoet in stand te houden, veel minder om te pogen het uit te breiden! Sindsdien is nog weer een bedrag van rond f 3.000.000 in het bedrijf vastgelegd, eigenlijk als gevolg van den wensch om iets te kunnen bewijzen, wat toch ook in 1913 slechts weinigen geloofden, n.l. dat men met dien afgedwongen koop nog niet zoo'n slechte zaak had gedaan uit financieel oogpunt bezien. Ik meen aan de hand van het voorafgaande te mogen zeggen, dat men goed zal doen dit ijdele streven nu maar op te geven en de kapitaalsuitgaven voor dit calamiteuse bedrijf tot een uiterst minimum te beperken, indien men het niet geheel stopt. Het heeft nu meer dan geld genoeg gekost. Wij laten alleen buiten rekening of de Poeloe Laoet-kolen te gelegentijd belang zouden kunnen krijgen voor een ijzerindustrie aan de overzijde van Straat Laoet, waaromtrent onderhandelingen hangende zijn.”

Het artikel in de *Archipel Post* besloot hoopvoller. Dat hiertoe reden bestond, bewijst het *Aneta*-bericht in de *Nieuwe Courant* van 26 April j.l.: „dat van het stopzetten van het bedrijf der Poeloe Laoet-mijnen inderdaad ernstig sprake is geweest. Dank zij verschillende getroffen maatregelen, waardoor het winnen van een kolensoort van aanmerkelijk betere kwaliteit dan tot dusver geschiedde, welke kolen aan de markt gebracht worden onder den naam van „Stagen-stoomkolen”, behoeft voorshands nog niet tot sluiting der mijn te worden overgegaan.”

Prof. Dr. Treub over de rechtspositie van den ambtenaar.

Den 2en Maart hield prof. M. W. F. Treub te Weltevreden een lezing over de rechtspositie van den ambtenaar. De bijeenkomst was zeer druk bezocht. De voorzitter van de Leeraarsvereniging leidde spreker in met een kort woord, waarin hij de artikelen memorieerde van de heeren Broersma en Jos. Suys en het advies uit te brengen aan de Regeering, betreffende deze aangelegenheid.

Volgens de *Loc.* van 5 Maart behandelde spr. o.m. het georganiseerd overleg. Spr. heeft er in Holland jarenlang aan meegewerkt, doch het resultaat was een fiasco. De Regeering moet er niet veel meer van hebben, de ambtenaren ook niet, en het wederzijdsch vertrouwen ging verloren. Ook het hier aan den G. G. ingediende verslag draagt de sporen van groote overhaasting, waar ook weer uit blijkt, dat de lagere ambtenaren steeds blijven eischen, de Regeering steeds moet weigeren en de hoogere ambtenaren in het gedrang komen.

De salarissen. Alle pogingen om de ambtenaren — en lang niet alleen de ambtenaren — te niveleren, brengt niets goeds te weeg. De lagere ambtenaren zeggen wel — en volkomen te goeder trouw — dat zij ook voelen voor de belangen der hoogere ambtenaren, doch in waarheid vinden zij b.v. een dubbel salaris voor een hooger ambtenaar al meer dan voldoende. Dus komen automatisch de hoogere ambtenaren in het gedrang.

Algemeene loonregeling acht spr. evenzeer verkeerd als algemeene commissies van overleg. Men kan geen laborant vergelijken met een tuinopzichter en dus deugt het klassestelsel voor het georganiseerd overleg niet. Vooral de lagere ambtenaren voelen nooit iets voor klasse-splitsing, zoodat technische herzieningen uitdraaien op een „foetje”, om steeds meer loon te krijgen tot boven de draagkracht van den staat.

Ook bij loonregelingen in georganiseerd overleg leggen de hoogere ambtenaren het loodje. Of de lagere ambtenaren te hoog gesalarieerd worden, laat spr. in het midden, doch in verhouding krijgen de hoogere ambtenaren beslist te weinig. Vandaar, dat hoogere ambtenaren zoo moeilijk te houden

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimprij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Muziekhuis LUXOR

GROOTE MARKT 28 DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijis f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

MEUBELLEN

INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN

Brandtstraat 2-6 Tel. M. 1478

le Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178

DEN HAAG

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamslagerij, annex Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek. (1882-1922).

WERLOFGANGERS

JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij

A. NIEUWENHUIZEN

Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

*) Mede opgenomen in de Java-Bode van 13 Febr. j.l.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

OPENING 5 MEI a.s.

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11-12 u. 's-Avonds 9-10 u.

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoe.
Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Siamat.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankleongs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
De Katoen-cultuur.
De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek.
Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,

DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

INSTITUUT PONT

HAAG, Laan van Meerdervoort 190.
ROTTERDAM, Kruijskade 128 - LEIDEN, N. Rijn 28

HANDELSCHOOL:

STENOGRAFIE PONT, meest verbreid, kort,
MACHINESCHRIJVEN (duidelijk)
BOEKHOUDEN,
HANDELSREKENEN, ENZ.

TALENSCHOOL:

GRAMMATICA, LITTERATUUR, HANDELS CORR.
CONVERSATIE

PONT-DIPLOMA BAANT U DEN WEG

Bovenstaande opleiding ook **SCHRIFTELIJK**,
door **NEDERLAND** en **INDIË**

Centr. Bur. INST. PONT, de Ruijterstr. 48, HAAG

RESTAURANT „KUMMER”

Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van
verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen
nietst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

zijn en overgaan in particulieren dienst, zoodra de kans hun wordt geboden.

Het S.-I.-Congres te Madioen.

De *Loc.* van 6 Maart geeft een uitvoerig verslag van het van den 17den tot den 20sten Febr. j.l. gehouden congres van de Centrale S. I. te Madioen. Wij lezen hierin o.m. dat aan de voorbereiding van dit voor de Sarikat Islam zoo gewichtige congres buitengewoon veel werk besteed is. In een nieuw blad, de *Partij S. I.*, orgaan van de toen nog te stichten Partij S. I. Hindia Timoer, zooals haar naam volledig luidt, werd een uiteenzetting gegeven van het doel harer oprichting. In 52 plaatselijke afdelingen van de S. I. behandelde de voorzitter van het hoofdbestuur dit punt en kon in 45 gevallen instemming met zijn voorstel verwerven.

Tjokroaminoto had zijn aanblijven als voorzitter afhankelijk gesteld van het aannemen van zijn voorstellen betreffende de Partij S. I. Uitvoerig werd het onderwerp op het congres ingeleid door *hadji Salim*, die in zeer populairen vorm de gebreken van de tot nu bestaande organisatie van de Sarikat Islam behandelde.

Met nadruk werd er op gewezen, dat de Islam richtsnoer diende te worden voor de actie der partij. Niet zoozeer de Islam in zijn plichtenleer, in zijn rituele eischen voor elken Moslim, maar in de toepassing van den godsdienst op de samenleving, in zijn maatschappijleer.

Weet men nu, dat voor den Mohammedaan-socialist de toepassingen van het Marxisme in den Koran te vinden zijn, dan weet men ook welke beginselen door de Partij S. I. gepropageerd zullen worden. Het zijn dus ook dezelfde, die het evengenoemde beginselprogramma bevat. Was dit tot nu voor actie in de afdelingen van de Sarikat Islam vrijwel een doode letter, dit zal nu anders worden. De overgang van de C. S. I. in de Partij S. I. is, naar men begrijpt, meer dan een naamsverandering. De bedoeling is op de verschillende plaatsen, waar afdelingen van de S. I. gevestigd zijn, een kern te vormen van leden der partij, welke tevens lid van de plaatselijke S. I.-afdeeling zijn en die, na een goed inzicht in de beginselen der partij verkregen te hebben, daar propaganda voor gaan maken om zoodoende meerdere „bewuste” partijleden te vormen. Naarmate dit werk vordert en de partij aan leden en kracht van organisatie wint, wordt het voortbestaan van de C. S. I. minder noodig, zoodat deze na verloop van tijd ontbonden zal worden. In een verdere toekomst stelle men zich voor, dat de plaatselijke afdelingen van de S. I. de een na de ander zullen worden omgezet in vakverenigingen, omdat de belangstelling der groote massa toch niet verder gaat dan hare onmiddellijke belangen, zooals die door dergelijke verenigingen worden voorgestaan. Belangstelling voor de partijbeginselen, zooals die in het beginselprogramma zijn vastgelegd, is van haar niet te verwachten.

Over de organisatie der partij is op de openbare vergaderingen van het congres weinig gezegd. De leden zullen niet worden aangenomen dan na aflegging van een eed op de beginselen, waaruit hante zuiverheid ten aanzien van communistische leerstellingen moet blijken. Het wordt niet noodig geacht voor de partij rechtspersoonlijkheid te vragen. Tegen de oprichting der partij werden ter vergadering geen bezwaren ingebracht.

Verder werden behandeld de punten: het al of niet handhaven van de partijdiscipline, actie ten bate der werklozen, een landbouwcongres, protest tegen de aanvraag van een perceel van 3000 bouws in het Djembersche door de Handelsverg. Amsterdam, de beweging der vrouw in de S. I., de actie van het A. B. Comité, de toestand van de S. I. verenigingen in Zuid-Sumatra, de verzwaren van den belastingdruk, de bezwaren verbonden aan de woningverbetering (pestbestrijding) en verbetering van het lot der gevangenen.

Ten slotte bespreekt de *Loc.* twee punten: De

Hotel „de Leeuwerik”
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING. S

Pension „SUNNY HOME”

Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.

Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur

Volledig Pension v. af f 4.- per pers. per dag

wijze waarop het hoofdbestuur van de S. I. op het congres zijn standpunt heeft aangegeven inzake de bevordering van de eenheid onder de Moslims en de toepassing der staatkundige non-coöperation.

Te Madioen is de aandacht afgewend van wat verdeelt en scheidt en is deze gevestigd op wat alle Moslims vereenigt door gezamenlijke erkenning van den Chalief te Konstantinopel.

Het belangrijkste onderwerp, dat den laatsten avond van het congres ter sprake kwam, was dat der in Britsch-Indië gevolgde methoden ter verkrijging van zelfbestuur. Na een uiteenzetting dezer methoden en een beschouwing over de redenen harer mislukking, bracht de inleider *hadji Salim* ter kennis van het congres, dat in de besloten vergadering der afgevaardigden bepaald was, dat de C. S. I. in twee gevallen staatkundige non-coöperation zou toepassen:

Ten eerste door het bedanken van den afgevaardigde van de C. S. I. voor het lidmaatschap van den Volksraad, ingeval bij de herziening der staatsinrichting de wetgevende raad mocht worden ingesteld, en ten tweede, indien bij de aanwijzing van leden voor den Volksraad in 1924 een ander dan R. Tjokroaminoto door de Regeering mocht worden aangewezen om zitting te nemen voor de C. S. I., tenzij dan als tweeden vertegenwoordiger naast dezen.

Mén is namelijk in de C. S. I. van oordeel, dat de voorzitter slechts op deze wijze volledig gerehabiliteerd kan worden, waarop, naar men meent, hij alle aanspraak heeft na zijne vrijspraak door het Hooggerechtshof en de in het vonnis van het Hof opgenomen beoordeeling van de uitspraak van den Raad van Justitie.

De verslaggever in de *Loc.* concludeert: Heeft hij, die de actie der plaatselijke, soms een kwijnend bestaan leidende, afdelingen van de S. I. van nabij kent, een te geringen dunk van de beteekenis der volksbeweging, die zich door die vereeniging uit, een congres als het hier behandelde, geeft aan den anderen kant een beeld, dat boven de werkelijkheid uitgaat. Eerst door de voortzetting van het door het congres verrichte werk in de afdelingen kan de werkelijke waarde ervan blijken. Intusschen, dat het duidt op een sterke opleving van de beweging, is onmiskenbaar.

Journalistiek.

De *Deli Crt.* bericht, dat de *Preanger-Bode* sedert 1 Maart in grooter formaat is verschenen en tevens een anderen naam aannam. Het blad heet thans *Algemeen Indisch Dagblad de Preangerbode*.

Het *Soerabajaasch Nieuwsblad* is in andere handen overgegaan. De heer Van Wijk, thans redacteur bij het *Soer. Hbl.*, zou van 1 April af de leiding er van nemen.

Aan de redactie van de *Ind. Crt.* is verbonden de heer P. de Kat Angelino, tevoren controleur bij het B. B.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over het vereenigingsleven in Ned.-Indië. II.

Op het gebied van het vereenigingsleven zijn de Minangkabauers niet achtergebleven, terwijl ook zij er voor hebben gewaakt, dat de naam „Minangkabau” steeds in de namen der verschillende vereenigingen werd opgenomen.

Zoo heeft men te Fort de Kock en te Fort van der Capellen het studiefonds „Minangkabau”, dat Inlandsche jongelieden naar Nederland zendt, ten einde hen in staat te stellen goed op de hoogte te komen van de Nederlandsche taal.

Het onderwijs in die taal op de Indische gouvernementsscholen acht men niet voldoende.

In Nederland vinden die jongelieden dan het Minangkabausche Instituut.

Ter hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra) werd, nu eenige jaren geleden, door Datoe Soetan Maharadja de snelpersdrukkerij „Alam Minangkabau” opgericht, die het Maleische nieuwsblad

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN S

Lunchroom — Thee-Concert
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG bij het Stadhuis

de „Oefoesan Melajoe” uitgeeft, onder eene redactie, welke alleen uit Minangkabauers bestaat. Tevens richtte diezelfde persoon de S. A. A. M., d. i. de Sarikat Adat Alam Minangkabau, op met het doel de bestaande Minangkabausche Adat-instellingen in zuiveren vorm met kracht te handhaven.

Teneinde de belangen van de Minangkabausche emigranten ter Oostkust van Sumatra te behartigen, heeft men daar de vereeniging „Minangkabau Sayo” in het leven geroepen. Dit geschiedde te Medan in eene groote vergadering op 19 November 1922.

Een 400-tal Minangkabauers was daarbij tegenwoordig, die in den vorm van voordrachten verschillende onderwerpen behandelden en welke uitvoerig werden opgenomen in de „Pewarta Deli”. De heer Botje gelar Soetan Pamenan legde o.m. het doel der vereeniging uit, dat op het navolgende in hoofdzaak neerkomt, n.l.:

1. het verleen van een onderdak aan de Minangkabauers;
2. het verleen van hulp aan pas aangekomen en aan hen, die geen succes hebben op hunne overtochten;
3. het vereenigingsgebouw te bestemmen voor het houden van besprekingen, welke tot een goed doel kunnen leiden;
4. bevordering van het onderwijs;
5. bevordering van den handel;
6. het in orde houden van de vrome terreinen;
7. hulpverstrekking bij ziekte en overlijden.

De heer Soetan Baheram betreurde, dat de Minangkabauers ter Oostkust van Sumatra, bij gebrek aan een eigen penghoeloe, op een Javaanschen geestelijke waren aangewezen.

Hij hoopte dat men den weg zou weten te vinden aan dezen misstand, die den vooruitgang der vereeniging in den weg staat, een einde te maken. De heer Datoe Radja Angat hield eene redevoering in de Minangkabau-Maleische taal, waarin hij mededeelde, dat de redactie van de „Pewarta Deli” het vreugde het streven der Minangkabausche emigranten, om zich bij elkander aan te sluiten, begroet.

Reeds langen tijd tot die emigranten behorende, mist hij uit eigen ervaring, hoe spoedig men de Minangkabausche instellingen en gebruiken verveel en laat loopen.

Hij wees er op, dat de Minangkabausche bestuursvorm altijd democratisch was geweest.

Er was nimmer een soevereine Vorst, doch de „Laras”, waaronder men de gezamenlijke instellingen en gebruiken des lands verstond, bestuurde het land. *)

Het woord „adat” kende men nog niet.

Dit is van Arabischen oorsprong en verving het woord „Laras”, nadat men tot het Mohamedaansch geloof was overgegaan.

In den ouden tijd kende men de 2 adatvormen, n.l.:

1. de Boedi Tjaniago, die dezelfde betekenis had als de tegenwoordige „Boedi Oetomo” Vereeniging op Java;
2. de Laras Kota Piliang. Koto beteekent versterking; Piliang beteekent keuze, verkiezing.

Feitelijk waren het vereenigingen onder leiding respectievelijk van Parpatih nan Sabatang en van Datoe Katoemangoengan, die wel is waar de adatvoorschriften op verschillende wijze toepasten, doch die beiden hetzelfde goede doel voor oogen hadden.

De Islam bemoeilijkte die voorschriften niet, evenmin als de Nederlandsche Regeering ooit moeilijkheden ten deze in den weg heeft gelegd.

De tegenwoordige Minangkabausche emigranten hebben weinig consideratie noch voor de oude in-

*) Het woord „Laras” beteekent, volgens den spreker, „aloes”, d. i. recht, oprecht, gerechtigheid.

Hotel de Bellevue

BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE

TEL. INTERC. H. 447.

187

stellingen van het land, noch voor de oude lands-
 hoofden.

Als men vroeger eigen land verliet, brandde men geurige harssoorten en deed gebeden, in de hoop dat men in het nieuwe land slagen zou en te zijner tijd gezond en wel in eigen land zou terugkeeren. Thans is dat veranderd; eenmaal aangekomen in het nieuwe land, ziet men in de praktijk dat iedereen zijn eigen weg gaat en dat men nauwelijks lust heeft om met elkander te spreken of gezamenlijk een maaltijd te gebruiken.

De heer Mas Soemosoedira drukte zijne groote vreugde uit over de oprichting van de vereeniging „Minangkabau Sayo”, welke geheel de lijn volgt van de Boedi Oetomo Vereeniging op Java.

Hij hoopte, dat Sumatra en Java altijd hand aan hand zouden gaan.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het landgoed „Goenoeng Sari” (Batavia).

In zekeren Chineeschen Kring ter hoofdplaats Batavia, bestaat, volgens de mededeeling, voorkomende in de „Perniagaan” van 4 Januari 1923, eene spanning, ter zake van het landgoed „Goenoeng Sari”, dat, zooals algemeen bekend is, het eigendom is van den Chineeschen Raad ter plaatse en waarvan de heer Khouw Kheng Leng de hoofdhuurder is.

In het huurcontract is bepaald, dat die huurder het recht heeft, om, in het belang van de vermeerdering van inkomsten uit het land, de nog niet ontgonnen terreinen in cultuur te brengen.

Tengevolge van het gebruik maken dier bevoegdheid is er geschil ontstaan tusschen den heer Khouw Kheng Leng en den heer Tan Tjan Soei, eene welbekende persoonlijkheid, wonende op Pasar Baroe te Weltevreden, die, wegens zijne wijsheid en mildheid, eene goede reputatie geniet bij het Chineesche publiek.

Algemeen is dit van oordeel, dat, als er geene oplossing langs minnelijken weg kan worden gevonden, dit geschil aanleiding kan geven tot moeilijkheden, aangezien de rechten van den heer Tan Tjan Soei op ernstige wijze in het gedrang zijn gekomen.

Volgens gegevens van den schrijver, was het stuk grond, waarom het gaat, vroeger een moeras, waarheen men ging om vischpartijen te houden en dat, na aangeaard te zijn door den gemeenteraad van Batavia, waarbij verkregen rechten werden geëerbiedigd, thans een opgehoogd en niet in cultuur gebracht terrein is geworden, waarover de heer Khouw Kheng Leng heeft beschikt.

Hij heeft het n.l., ter vermeerdering van inkomsten, ter beschikking van zijne lieden gesteld, opdat die er huizen kunnen oprichten, tuinen kunnen aanleggen, enz.

Volgens het huurcontract kan hij dat alleen doen met woeste gronden, doch niet met opgehoogde gronden.

De heer Tan Tjan Soei heeft pogingen gedaan om tot eene onderhandsche schikking te geraken en gevraagd het terrein in kwestie niet ter ontginning ter beschikking van anderen te stellen, aangezien het opgehoogde vroegere moeras de vrucht is van zijn arbeid en zijne energie.

De huurpenningen, die de heer Khouw Kheng Leng zou moeten ontvangen, was hij bereid te geven, terwijl hij er op wees dat de familie, bij eventuele exploitatie van het terrein, waardoor het familiegraf zou worden afgesloten, zeer zou worden ontstemd.

Beide partijen blijven op hun stuk staan en dientengevolge is het geschil in het leven geroepen.

Den 3en Januari zond de Chineesche Raad eene commissie om plaatselijk den toestand op onpartijdige wijze op te nemen, waarna men hoopte dat de Majoor Khouw Kim An zoodanige beschikking

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants

Kopplerstraat 274 Tel. M. 2313
 Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226

Middagschotel 12-2 uur à f 0.65
 Diner 5-7 uur à f 1.10

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad à f 0.76 PER
 MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

Restaurant Mondain

Premier Ordre

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch
 Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT,

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

GRAAF DEEL-SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN

V. D. MEEREN & SANDERS
 VELDHOVEN

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 19,445,211.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

FIRMA J. ASJES Ez.

CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIËN VOOR
PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE 1-1 Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Giro nummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

zou nemen, dat aan beide partijen genoegdoening zou worden geschonken.

De Chineesche vrouw en het Kiesrecht.

De Chineesche vrouwen hebben eene vereeniging in het leven geroepen, met het doel politieke rechten te verkrijgen.

De zetel dier vereeniging is gevestigd te Peking, terwijl de leidsters een program hebben opgemaakt, waarin zij hebben gewezen op den achterlijken toestand op staatkundig gebied van de Chineesche vrouw en den wensch hebben geuit, dat in de nieuwe Grondwet de politieke rechten der Chineesche vrouw zullen worden geëerbiedigd en omschreven.

De studenten van eene middelbare school te Peking, welke reeds eene vereeniging hebben opgericht, hebben in het opgemaakte program den eisch gesteld, dat aan de Chineesche vrouwen het kiesrecht zou worden toegekend en dat zij dezelfde burgerlijke rechten zouden hebben als de mannen met betrekking tot het huwelijksrecht en erfrecht.

Een niet legaal gesloten huwelijk wordt door de vereeniging als eene dwaling beschouwd, terwijl zij er ernstig op aandringt om het gebruik van het verminken van de voeten der Chineesche vrouw af te schaffen.

Ook op economisch gebied verlangt men gelijkheid met de mannen en uitbetaling van gelijke loonen, als de door de vrouw gepresteerde arbeid gelijk is aan die van de mannen.

Vrouwen, die voor hare kinderen de kost moeten verdienen, moeten worden beschermd.

Zij, die China kennen, zegt de verslaggever in de „Perniagaan” van 5 Januari 1923, zijn van meening, dat er nog wel eenige twintigtallen jaren zullen voorbijgaan, al eer deze doeleinden zullen zijn bereikt.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De progressieve winstbelasting in Ned.-Indië.

Onder dit opschrift eene bijdrage van Dr. J. H. Boeke en een van Mr. Dr. H. J. von Brucken-Loek in het jongste Nr. van Economisch-Statistische Berichten. De schrijvers komen tot zeer verschillende conclusies; zegt Dr. B. bijv. dat voor de belegging van nieuw kapitaal een progressieve heffing slechts voordeel meebrengt. Mr. v. B. L. daarentegen is met Mr. Gerritzen, Prof. Treub e.a. van meening, dat de progressie in de belasting der Naaml. Venn. (daarbij inbegrepen alle verdere rechtspersonen) ontoelaatbaar is.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 7, No. 4 (Dec. 1922). De geleestrepn-ziekte (Mozaiekziekte) van het suikerriet, door Dr. G. Stahel. — Nickerie als landbouwdistrict, door W. E. Hewitt. — Volkswoningbouw (op Java). — Djari-pesi en paardboonen. — De invloed van zouthoudend water op bodem en plantengroei, door W. E. Hewitt. — Iets over bijenteelt, door D. H.

Id. 8e jaarg. No. 1 (Jan. '23). Kolonisatie. — Het rapport Pyttersen, door J. S. C. Kasteleijn. — Uittreksel uit een artikel van den heer F. J. W. van Vloten over mechanische geulengravers, voorkomende in het Archief voor de Suikerindustrie. — Patattenluizen, door A. Reyne. — Voor den landbouw schadelijke insecten in Brazilië, door A. Reyne. — Mededeelingen over pluimveeteelt, door W. E. Hewitt. — De productie van geoculeerde cacao's door Dominica, door Dr. G. Stahel. — De vooruitzichten en verbetering der koffiecultuur in Ned.-Indië, door Dr. G. Stahel.

In- en Uitvoer.

Het Nr. van 25 April bevat weder een vervolg der beschouwingen van den hr. Th. op de Coul over de vooruitzichten onzer Indische cultures voor 1923. Schr. behandelt thans het artikel tabak. De resultaten, door onze Indische tabakmaatschappijen in 1922 behaald, zijn in doorsnede minder bevredigend geweest dan het jaar tevoren en, ofschoon thans nog geen jaarrekeningen van de belangrijkste ondernemingen zijn gepubliceerd, kan men met vrij groote zekerheid zeggen, dat de financiële uitkomsten van het boekjaar 1922 (oogst 1921) weinig gunstig zijn. Voor 1923 zijn evenwel volgens den schr. de vooruitzichten niet ongunstig; ten eerste werden bij de reeds gehouden voorjaars-inschrijvingen (vooral voor Amerikaanse rekening) zeer hooge prijzen besteed; ten tweede blijkt de kwaliteit van den nieuwen oogst over het algemeen beter te zijn dan die van het vorig gewas en ten derde zijn de tabakmaatschap-

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

pijen er in geslaagd een verlaging van den kostprijs te verkrijgen.

In hetzelfde Nr. van In- en Uitvoer nog een artikel van den hr. J. H. Ritman over den Java-suikerroogst 1922, welke zeer ruim is geweest.

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Inhoud van afl. 4 (25 April). Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — De ontwikkeling der aardolie-nijverheid in Ned.-Indië (vervolg), door M. — Banka (n.l. de tinontginning aldaar), door ir. M. C. Kort (vervolg). — Brieven uit de rimboe van Hans Napeng.

Tijdschrift Teysmannia.

De huidige tijdsomstandigheden hebben zulk een ongunstigen invloed uitgeoefend op de financiële resultaten der exploitatie van het tijdschrift Teysmannia, dat de uitgever-eigenares (de firma Kolff en Co. te Weltevreden) besluiten moest, de uitgave aan het eind van den 33en jaargang (1922) te staken.

Toen in Febr. 1890 de firma Kolff de 1e afl. van Teysmannia het licht deed zien onder leiding van den hr. H. J. Wigman, beloofde zij dat het tijdschrift in waarde en verscheidenheid van inhoud bij geen ander periodiek van dien aard zou achterstaan. Die belofte was geen ijdele klank, want Teysmannia is gebleven van het hoogste belang voor allen die planten en bloemen kweken, zoomede voor hen die zich aan den landbouw en de cultures in Indië wijden. Het is zeer te betreuren dat een tijdschrift, waaraan mannen als Wigman, Treub, Greshoff, Boorsma, van Hall e.a. hun krachten hebben gewijd, den strijd om het bestaan moest opgeven.

Ir. R. A. van Sandick.

Den 28en April was het 25 jaar geleden, dat ir. R. A. van Sandick, hoofdredacteur van de Ingenieur, werd benoemd tot secretaris van het Kon. Instituut van Ingenieurs. In de Ingenieur van dienzelfden datum wordt de jubiliëum-gehuldigd om zijn kunde en karaktereigenschappen, welke in het licht worden gesteld o.a. door dr. Cluysenaar, prof. Kraus, ir. Leemans en prof. Dijkshoorn. Gaarne vestigen we op deze buldebetuiging de aandacht, want de hr. van Sandick heeft ook ten opzichte van Indië groote verdiensten; behalve dat hij talrijke bijdragen in verschillende tijdschriften plaatste en voordrachten hield over Indische wetenschappelijke, politieke en sociale onderwerpen, was hij de oprichter van het inderijid hoogstaande weekblad Indische Gids.

De hr. van Sandick heeft in de Ingenieur talloze levensbeschrijvingen gewijd ook aan hen, die met betrekking op Indië verdienstelijken arbeid leverden; dat thans in hetzelfde blad zijn uitgebreide kennis, zijn verdiensten en veelzijdigheid naar voren worden gebracht, is een eigenaardige en volkomen verdiende huldding.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 17. Uit de geschiedenis der Suikerproefstations op Java, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Oogstresultaten uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Uitvoereijfers van Java en Madoera gedurende 1922. — Vergelijkende productiecijfers van rubberondernemingen in Ned.-Indië in de jaren 1920—1922. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afl. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft ditmaal recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvrugstukken.

Het Holland-Huis te Brussel.

In het 21 April-Nr. van Eigen Haard schrijft F. van Amstel een geïllustreerd artikel over de opening van het Holland-Huis te Brussel, waarover de dagbladen ons reeds uitvoerig hebben ingelicht. We maken van deze bijdrage dan ook alleen melding, omdat ze bijzondere aandacht wijdt aan de Indische tentoonstelling, welke het Kol. Instituut te Amsterdam ter gelegenheid dier opening heeft georganiseerd en die zoozeer de aandacht heeft getrokken.

Reorganisatie Europeesch onderwijs.

Als uitgave van het Bureau van den Onderwijsraad is verschenen een publicatie, voorstellen bevattend omtrent een nieuw leerplan voor de Europeesche lagere school, met de verschillende bescheiden die er toe geleid hebben, voorga-gegaan door een inleidend overzicht.

De bedoeling dezer uitgave is allen in Indië, die belangstellen in het Europeesche onderwijs, op de hoogte te brengen van den huidige stand van zaken ten aanzien van een mogelijke hervorming der lagere scholen, waardoor kortere studietijd voor hen die verder moeten studeren en meer doeltreffend onderwijs voor allen verkregen zouden kunnen worden.

1) Bij de drukkerij Volkslectuur te Weltevreden.

ABONNÉ SIGAREN VADEMECUM

HAVANA-SERIEMERK

N.V. SIGARENFABRIEK

KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hoffleverancier.

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203

Te bevragen in „**PERSINGGAHAN**”
Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedrijven
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

H. H. DROST & ZOON
KLEERMAKERS VOOR DAMES EN HEEREN
LAAN VAN N.-O. INDIË 171
TELEFOON B 836

SPECIALITEIT IN
Heeren-Avondkleeding

ROK-COSTUMES SMOKING-COSTUMES

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
Hoofdzakelijke inhoud van No. 38. Het eerste Inlandsche Landbouwcongres (te houden te Solo van 12-16 Nov. e.k.), door Dr. R. Broersma. — De Inlandsche rubbercultuur. Opdrachten aan Prof. Treub, door Pionier (slot). — Vruchten conserveren, door J. J. O. — De levenswijze van de koffiebouwers en iets over de bestrijding, door Dr. C. J. van Hall. — Kleine landbouw als bestaansmiddel voor den Europeaan, door Toewan Landbaoc. — Vruchtenreclame, door J. J. O. — Bijenteelt (vervolg), door Ram. — De kapok. — Aardappelen in Malaya (vervolg). — Aardappelen in Sockamanah en nog wat. — Koffiebessenboek.

„Rheinische Missionsgesellschaft”, door Zivaert. — De toekomst van Indië (vervolg). — Verder een artikeltje over 't werk van de Volkslectuur te Weltevreden, waaraan we (in telegramstijl) de volgende bijzonderheden ontleenen. — Volslectuur gaf uit 600 boeken, oplaag 5000 ex., dus 3.000.000 boeken totaal. 600 boeken naast elkaar beslaan 4 M. lengte, 5000 maal 4 Meter is gelijk 20.000 M. of 5 maal hoogte van de Smeroc, 2 maal Himalaja. Volksbibliotheken in 1921 150.000 lezers; deze schouder aan schouder, afstand 75 K.M. (Batavia—Tjitjoeroeg). Bibliotheken boekten 1921 ruim 1.000.000 uitleeningen; iedere week 20.000. De 600 boeken ieder 50 pagina's, samen 30.000 p. Overschrijven van 1 pagina half uur, dus 1 persoon 5 jaar doende als 300 dage. per jaar en 10 uur per dag pent. Sprekender voorbeeld: 1 pagina lezen kost 1/4 uur, iemand leest 2 uur daags, heeft 8 jaar noodig om alle Javaansche boeken (400) door te worstelen.

BESCHIKBAAR.

Internationale Circumpacifische Onderzoek Commissie.
De I. O. C.-Commissie heeft weder een tweetal harer geschriftenreeks: „The history and present state of scientific research in the Dutch East Indies” (het licht doen zien, n.l.).
A review of chemical investigations in the Dutch East Indies (geïllustreerde beschrijving van de ontwikkeling der proefstations en laboratoria in Indië); en
Geology. 1. Development of geological knowledge in the Dutch East Indies, by L. Rutten. — 2. Geological investigations, carried out in the Dutch East Indies during the 20th century on behalf of the Department of Mines by the engineers of the Staff, by L. van Es.

Vermindering der Indigo-uitvoer van Java.
In den tweeden druk van de Encyclopaedie van Ned.-Indië wordt in het zeer uitvoerige artikel over Indigo (dl. II, bl. 136 v.g.g.) gezegd, dat in de laatste jaren de productie van deze uitnemende kleurstof sterk vermindert is door de concurrentie van de synthetische indigo, doch thans weder toeneemt (het artikel verscheen in 1918).
Blijkens het onderstaande, aan Handelsberichten van 26 April ontleend, bericht, is die toeneming blijkbaar niet van langen duur geweest.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE
bemerkt U, dat Uw klederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië.
Inhoud van de Mei-afl. (voor zoover op Indië betrekking hebbend). Bij het 12½-jarig Bisschops-jubilé van Mgr. G. Vuytsteke, Apostolisch Vicaris van Curaçao. — De zending in de Bataklanden, door G. Ridder de van der Schueren (slot). — Apostolisch Vicariaat van Suriname. Bijzonder onderwijs: geschiedenis der gelijkstelling in Suriname, door Frater Virgilius Vinken. — De eerste prediking van het Christendom op Celebes (vervolg), door B. J. J. Visser. — Iets uit de Hindoe fabelleer, door P. Ferdinandus van Loon, Klingon Pastoor.

„De uitvoer van indigo uit Java wordt van steeds minder beteekenis, daar, gegeven de weinig loonende prijzen, bij verhoogde productiekosten, de aanplantingen steeds verder worden ingekrompen.
Hetzelfde geldt, hoewel in mindere mate, voor de zgn. natte, of bevolkingsindigo.
In de batakkerijen hier te lande wordt de natuurlijke indigo meer en meer verdrongen door de synthetische.
Uitgevoerd werd van Java in 1922, 13 ton droge indigo met bestemming Nederland, Singapore en Japan. Van het bevolkingsproduct werd uitgevoerd 45 ton met bestemming Britsch-Indië en Singapore. Voor 1920 en 1921 waren deze cijfers resp. 31 ton en 70 ton voor de droge, en 157 en 6 ton voor de natte indigo.

U kunt ze moeilijk missen Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!

Op het artikel van den hr. v. d. Schueren zij bijzondere aandacht gevestigd; vol lof over den arbeid der Rijnsche zending in het Batakland, is hij minder goed te spreken over het werk van het Ned. Zendinggenootschap aldaar. „Er zijn 30.000 Batakkers aan het monopolie van dit Genootschap overgeleverd”; daarvoor „houdt het Zendinggenootschap er één blanke evangelieverkondiger op na in het land zelf en twee andere met verlof in Holland.” „Tot voor kort hield de zending er voor de Karobatakkers een kweekschool op na, maar er haperde ergens iets aan deze onderwijsinrichtingen, weshalve ze niet door de kinderen werden bezocht.”

De geldelijke uitkomsten der Staatsspoor- en Tramwegen in N.-I.
De hr. J. Th. Gerlings gaf een brochure uit, getiteld: Aanteekeningen naar aanleiding van de algemeene mededeelingen der Staatsspoor- en Tramwegen No. 27 betreffende de geldelijke uitkomsten der Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië.
Het in dezen titel vermelde nummer van de mededeelingen der S.S. bevat een rapport van het Departement van Gouvernementsbedrijven aan de Regeering d.d. 12 Sept. 1922. Men treft daarin onder meer verschillende mededeelingen aan betreffende de Semarang-Joana en Semarang-Cheribon Stoomtram-Maatschappijen, welke door den hr. Gerlings, als oud-directeur van genoemde particuliere maatschappijen, niet als juist kunnen worden erkend, gelijk door den schr. in zijne brochure wordt uiteengezet.

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Ook het Binnenlandsch Bestuur moet een veer laten. De man (n.l. de bestuursambtenaar) mag natuurlijk wel wat hij wil, maar men constateert een leeme in zijn vorming, wanneer men hem over de Missie en Zending de meeste onzinnigheden hoort opdisschen. Gesprekken met ambtenaren over deze onderwerpen welken in sterke mate den indruk, dat er aan hun opleiding in deze nog veel mangelt. De inzichten, welke door deze heeren in missieaangelegenheden gekoeterd worden, zouden een belangrijk onderwerp vormen voor een apart artikel. De conclusie daarvan zou wel op de wenschelijkheid wijzen te laten en aan de bestuurschool te Batavia van tijd tot tijd door bevoegde krachten lezingen te doen houden over de geschiedenis onzer beschaving in het algemeen en over die der Missie in het bijzonder.

Koloniaal Tijdschrift.
Inhoud van jaarg. 1923, No. 3. In memoriam A. W. L. Vogelzang, door B. J. Haga, W. van Hartingsveldt en V. E. Korn. — Het volksonderwijs in beheer bij de zending en de te dien aanzien bestaande Regeeringsvoorschriften, door Ph. J. van der Meulen. — De agrarisch-economische hervormingen in Oost-Cheribon, door A. A. C. Linck. — Beleid of willekeur, door J. C. Vergouwen. — Hoe er nieuw licht geworpen werd op het Balische Soebakwezen, door V. E. Korn. — Ingezonden, door Prof. J. C. Kielstra, met Naschrift van G. Gonggrijp. — Kroniek, door Libertus Veritas. — Vreemde koloniën, door S. — Economische kroniek, door G. — Literatuur, door G.

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clientèle mogen rekenen.
Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,
terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.
Het eerste artikel in de Mei-afl. is van Dr. F. D. K. getiteld: Een hypothese omtrent den oorsprong der Javaansche kunst. Het is een herdruk der beschouwingen verschenen in de Handelingen van het in 1919 gehouden eerste congres voor de Taal-, Land- en Volkenkunde der Java, doch zonder de noten en aanteekeningen. — Onthoeft het opschrift een oeroud wapen, vervolgd de hr. J. A. Loebe. — Zijn studie over het blaasroer, dat nagenoeg over de geheele wereld bekend is. — De hr. J. J. Paerels geeft een beschrijving van de gambirecultuur in den Indischen Archipel. — Ten slotte bijzonderheden over „Boeatan's expositie”, vergezeld van een portret van Mia Aarwen en de productie van eenige harer schilderstukken, die zijn aan te merken als een weergave, in Westersche compositie, van Westersche gedachten; „als een spel van Indische fantasie met Westersch realisme.”

American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,
4 rue Grétry, BRUSSEL
(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

De Banier.
Dit den inhoud van het 23 Maart-Nr. Het ontstaan der uitgave van de Kon. Akademie van Wetenschappen, druk van J. H. de Groot te Amsterdam.

Departement van Gouvernementsbedrijven in Ned.-Indië.
Verslagen over de Boekit Asam steenkolenmijnen gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

BESCHIKBAAR.

Uit den inhoud van het 23 Maart-Nr. Het ontstaan der uitgave van de Kon. Akademie van Wetenschappen, druk van J. H. de Groot te Amsterdam.

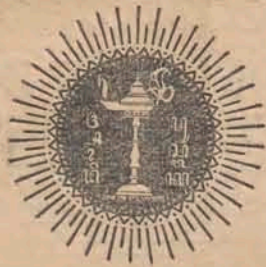
Rapport van de Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië. Verslag van de Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië. (s-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij).

Nederlandsch Administratiekantoor
Hoofdkantoor: WILLEMSPARKEWEG 4 - AMSTERDAM
Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

IN KRINGEN
waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f. l. —
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

BESCHIKBAAR.

ALLE BANKZAKEN
Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen
en aandelen, verhandelt valuta op termijn,
belast zich met uitvoering van orders op de
Amsterdamsche Beurs. S

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door T. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . .”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1923, No. 12. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

The Dusuns (een Dajak-stam) of British North Borneo, by G. Hervett. (The British North Borneo Herald, 16 Maart 1923).

Suriname.

Ons kwam — wat laat — in handen de Maart-afl levering van „Vrije Arbeid”, waarin Prof. Mr. J. E. Heeres „de parlementaire maand” schrijft. De behandeling van de Surinaamsche begroting in de Tweede Kamer besprekende, zegt de schrijver o.m.:

„Het Surinaamsche vraagstuk blijft een puzzel. Men hoort daarover zooveel verschillende meeningen, dat het buitengewoon moeilijk is zich een oordeel te vormen. Commissies worden ingesteld en al of niet uitgezonden, officieele en niet-officieele (men denke aan de commissies Bos, Staal, enz.) en het geeft niets. Plannen worden gemaakt en het geeft geen resultaat. Rapporten worden geschreven, soms gedrukt en het blijft bij het oude.

Nu is in de Nieuwe Rotterdamse Courant der laatste weken een medewerker aan het woord, die eenigen tijd een kijkje heeft genomen in dit (al of niet door Nederland) verwaarloosde deel van Nederland. De brieven, welke hij aan zijn blad zendt, zijn interessant buiten kijf. Maar zijn zij over 't geheel genomen juist? Het wordt door velen, welke het een en ander van Suriname weten, sterk betwijfeld. In elk geval is het de vraag, of zijne artikelen zóó gezaghebbend zijn, als zij door sommigen, ook onder de Kamerleden, worden beschouwd.

Een enkele kantteekening zij ons hier veroorloofd. Geldt hetgeen de hooggeleerde schrijver van het Surinaamsche vraagstuk zegt, niet alle vraagstukken van eenig belang? Is er één waarover de meeningen niet verdeeld zijn?

Van den stercorrespondent van de N. R. Ct. zegt de schrijver, dat deze eenigen tijd „een kijkje heeft genomen” in Suriname. Had Prof. Heeres in de Surinaamsche bladen gelezen, hoe de stercorrespondent de 47 dagen, die hij in Suriname heeft doorgebracht, heeft besteed, welke bewonderingswaardige werkkraft hij daarbij heeft ontwikkeld, hoe bijna geen enkel onderwerp aan zijne belangstelling is ontsnapt, hij (de Professor) zou zeker een andere uitdrukking hebben gebezigd dan „een kijkje nemen”.

Door velen, „welke het een en ander van Suriname weten”, wordt het betwijfeld of de brieven over het geheel genomen juist zijn, zegt de Professor. Onze ervaring is anders. Door velen, die door langdurig verblijf het land door en door kennen, hebben wij verbazing hooren uitspreken over den verrassend juist kijk van den stercorrespondent op menschen en dingen in de kolonie, over zijn fijn aanvoelen van eigenaardigheden in de koloniale samenleving en over zijn diepgaande studie van de nooden en de mogelijkheden van het land, dat hij heeft lief gekregen.

De redacties der Surinaamsche bladen, die ook „het een en ander van Suriname weten”, nemen om strijd de brieven over.

„De Surinamer” van 1 Februari schrijft over die brieven:

„In verrassende snelheid volgen nu de artikelen elkander op, telkens „ingeluid” met een kaart van Suriname. Het eene nummer is nauwelijks met voldoening weggelegd, of het andere wordt uit zijn band gerukt om na eenig bladeren wederom te stuiten op den „Stercorrespondent”. Onmiddellijk na de rake opmerkingen in „De Surinaamsche kwestie” genieten wij van de plastische beschrijving van „Dansfeest” onder de Boschnegers om na de verbijsteringen door het „Verbijsterend feit” de bacovengeschiedenis nog eens door te leven en

SCHOOL OF ENGLISH
Geleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG

BEROEPS-LEERAARS
UIT ENGELAND
DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL

dan weer over te stappen op het gebied van den landbouw in het algemeen.

Het lijkt wel een sneltrein, waarin wij weggedoken zitten, ingezakt in de mollige kussens voor een portierraampje, waarbij steden en landschappen ons voorbijduizelen.

En wij weten niet, wat het meest te bewonderen, de grondige kennis waarmee de schrijver toegelust is, of de vrijmoedigheid, waarmee hij die toepast”

In het nummer van 1 Maart van hetzelfde blad een artikel onder het hoofd „Suriname's pleitbezorger in Nederland”, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Met de mail uit Holland ontvingen wij wederom een stapel „Nieuwe Rotterdammers”, waarin de onvermoeide stercorrespondent, Dr. M. van Blankenstein, in de weer is om met zijn welversneden pen het „frappez, frappez toujours” in toepassing te brengen en zijn warmgestelde artikelen over Suriname „aan den man te brengen”, als wij het zoo mogen uitdrukken.

Dat de schrijver zich niet ten taak heeft gesteld voor Suriname op te komen door slechts de goede zijde van het land in het licht te stellen, blijkt voldoende uit het „kritisch kruid”, dat hij onder zijn lof mengt.

Wat bovenal treft is de gewoonlijk zeer juiste kijk, die de schrijver op onze toestanden blijkt te hebben en de vrijmoedigheid waarmee hij de waarheid onomwonden pleegt te zeggen. Daarenboven zijn hem inlichtingen verstrekt als maar welnigen ooit ontvingen”

En iets verder:

„ Hier is iemand aan het woord, die een stuk Suriname in zich heeft opgenomen”

„De West” van 27 Maart schrijft: „Met genoegen vernemen wij, dat de artikelen van Dr. van Blankenstein over Suriname, in een boek vereenigd, zullen worden uitgegeven. Het is nu maar te hopen, dat de oplaag niet te klein genomen wordt. Stelt men die op een tweeduizend exemplaren, dan zal allicht de helft in Suriname geplaatst worden.

De „velen, welke het een en ander van Suriname weten”, hebben den Professor niet goed ingelicht. Had hij zijn licht opgestoken bij menschen, die meer dan „het een en ander” van Suriname weten, dan had hij zeker minder kleinerend over de artikelen van den stercorrespondent geschreven.

Des Professor's collega, Prof. Dr. L. Knappert, heeft meer waardeering voor het werk van den stercorrespondent, zooals blijkt uit zijn artikel in „Neerlandia” van Februari, waarvan de aanhef luidt:

„De N. R. C. is bezig in een reeks van voortreffelijke artikelen nog eens weer te beproeven wat belangstelling, wat liefde voor Suriname te wekken. Wij gaan daaruit geen uittreksels geven: men kan uit die rustige, grondig gestaafde en met een van warm medegevoel doorgloeiende opstellen geen regel missen, slechts hopen, dat ze gelezen zullen worden en afwachten, of misschien eindelijk het geweten der natie in onrust komen zal.”

In het bovengenoemde nummer van „De West” lezen wij nog:

„Op het voorbeeld van het Rotterdamse blad, zullen waarschijnlijk ook eenige vooraanstaande Amsterdamsche bladen vertegenwoordigers naar Suriname zenden, om zich van de toestanden op de hoogte te stellen. Misschien zullen tegen October hier uitkomen de heeren van Baluseck en Simons. De eerste is redacteur aan het Handelsblad, de tweede is correspondent te New-York van De Telegraaf.”

Bedriegen wij ons niet, dan is de heer Simons vroeger reeds eenigen tijd in Suriname geweest.

Gouverneur van Heemstra heeft succes van zijn verzoek aan de moederlandsche pers om wat meer belangstelling in Suriname te toonen. Maar waar

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genua, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

Wijven nu de kapitaalkrachtige lichamen? Is men onderdaad geheel vergeten hoeveel geld er in vroeger jaren door Nederlanders in Suriname verdiend is? Waarom niet een groote bacovenonderneming met eigen schepen, voorzien van koelruimten, op touw gezet? Daarvoor zijn geen kostbare installaties, als met suiker, noodig.

Met alle waardeering van het nut van den kleinschaligen landbouw zijn wij van meening, dat alleen van het groot-bedrijf, maar dan ook werkelijk groot bedrijf, een spoedige opbloei van de kolonie te wachten is.

„Suriname” van 6 Maart schrijft:
„Naar wij vernemen, zullen de aanvragen om terreinen in de diamantzone, waarop de beschikkingen aanleiding van een telegram van den Minister waren aangehouden, worden bewilligd. Vergissen wij ons niet, dan zijn eenige beschikkingen al uitgegaan.

Per jongste mail, vernemen wij verder, werd door tussenkomst van de Minister de aanvraag ontvangen van een Hollandsche combinatie, die concessie wenste op alle diamantterreinen, met uitzondering van derden. Een monopolie dus. De beschikking op de aangehouden aanvragen bewijst, dat het Kol. Bestuur niet er aan denkt op deze aanvraag in te gaan.”

„Suriname” van 27 Maart schrijft onder het hoofd „Eervolle onderscheiding”:
„Onze landgenoot, de heer F. R. Dragten, Barrister at Law te Belize (Britsch Honduras), is door de Koning van Engeland benoemd tot King's Counsel (Raadsman van de Kroon).

Deze titel wordt geschonken aan vooraanstaande leden van de balie in Engeland en Koloniën. De King's Counsels dragen in hun ambtsvervolgung een zijde toga en mogen achter hun naam plaatsen de letters K. C.”

Op de vergadering van de Tweede Kamer van 25 April is op voorstel van den Voorzitter het verzoek van den heer Marchant om verlof tot het richten van vragen aan den Minister van Koloniën betreffende de verhouding van de regering tot den Gouverneur van Suriname in verband met de toekomst van dit land toegestaan. De interpellatie zal worden gehouden op nader te bepalen dag.

Op 28 April is in den Haag gesticht het „Indisch Onderwijscomité”, dat ten doel heeft de bevordering van kennis omtrent Oost- en West-Indië bij het Nederlandsche volk, in hoofdzaak door middel van het onderwijs. Suriname is in het bestuur verwoordigd door den oud-gouverneur Staal, als onder-voorzitter.

Het Ministerie van Koloniën doet een oproeping van sollicitanten voor de betrekking van geneeskundig inspecteur in Suriname op een bezoldiging van f 9100 's jaars. Sollicitanten moeten zijn arts, met kennis en ervaring van hygiëne en tropische ziekten. Uitoefening geneeskundige praktijk niet toegestaan.

Bond van Surinamers in Nederland.

Amsterdam, 28 April 1923.

Aan de Redactie-Commissie van „Oost en West”, Heerengracht 7, Den Haag.

Geachte Redactie,

Wij verzoeken wij U in het eerstvolgend nummer van het Koloniaal Weekblad op te nemen de hierbijgaande motie door de algemeene vergadering van onzen Bond van

J. A. VAN HEIJNINGEN

FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELLEN

AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING

LEVERING VAN ALLE SOORTEN

HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN

:: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::

WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

26 April j.l. op 1 na algemeene stemmen aangenomen.
Bij voorbaat onzen dank.

Hoogachtend,

Het Bestuur van bovengenoemden Bond,

J. J. GEMMEL, Voorzitter.

JAC. BAART, 1e Secretaris.

MOTIE.

De Algemeene Vergadering van den Bond van Surinamers in Nederland, gehouden in het American-Hotel te Amsterdam 26 April 1923:

Kennis genomen hebbende van het protest van den Gouverneur van Suriname, neergelegd in de Memorie van Toelichting tot de Surinaamsche Begroeting voor 1924, inzake het door het Ministerie van Koloniën gevoerde Regeeringsbeleid ten opzichte van deze Kolonie;

Spreekt over dit beleid hare scherpe afkeuring uit en bejuigt hare bijzondere instemming met de door Baron van Heemstra aangenomen houding;

Besluit:

deze motie ter kennis te brengen van de Pers, de Tweede Kamer der Staten-Generaal, het Tweede-Kamerlid Mr. Marchant, de Koloniale Staten van Suriname en den Gouverneur van Suriname;

en gaat over tot de orde van den dag.

Amsterdam, 27 April 1923.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris van den Bond van Surinamers in Nederland,

JAC. BAART.

Curacao.

Officieel!

De Economische berichten, verzameld door het Ministerie van Buitenlandsche Zaken ten behoeve van de diplomatieke en consulaire ambtenaren, die in het nummer van 1 April j.l. een uittreksel uit het onlangs verschenen Koloniaal Verslag over 1921 (niet 1922, gelijk daar staat) bevat, ziet men op den keurigen omslag een wapen, het bekende scheepjeswapen der W. I. C., en daaronder „W.-Indië” tegenover dat van Oost-Indië en boven de wapens der provinciën.

De strijd om de Venezolaansche petroleum.

Onder dit opschrift schrijft de N. R. Ct.:
De laatste maanden is er een felle strijd ontbrand tusschen de groote petroleumconcerns, over de controle der Maracaibo Oil Exploration Corp., welke houdster is van een concessie, groot 1.250.000 acres. Naar Fin. Times opmerkt, is de Standard Oil-groep zeer begeerig deze concessie in handen te krijgen, als tegenwicht tegenover de groote concessies, welke reeds in handen der Koninklijke Shell-groep zijn. De geruchten, dat de Standard Oil daar reeds in zou zijn geslaagd, worden echter nog niet bevestigd. De Standard Oil Cy. of Venezuela werkt reeds op terreinen, gehuurd van de Maracaibo Corp., met een uitgestrektheid van 60.000 acres, waarvan de opbrengst ongeveer 5000 barrels petroleum per dag belooft. Alle bronnen zijn echter gesloten moeten worden, wegens het gebrek aan transportmiddelen.

Het gerucht gaat, dat de Gulf Oil Corp. een optie op 100.000 acres van de terreinen der Maracaibo Corp., gelegen in het district Perija, heeft verworven, welke ontgonnen zullen worden op een royalty-basis. De ontginning van de velden der Standard Oil zou, gepaard gaande met een belangengemeenschap tusschen de Standard Oil en de Gulf Oil Corp., een reusachtigen factor op de wereldmarkt vormen, daar de ligging van de noordelijke velden gunstig is te achten voor de verscheping van de petroleum naar de Atlantische havens van Amerika en Europa, maar ook naar de havens der Stille Zuidzee door het Panamakanaal en de vrachten lager zijn dan in Mexico. Men zal zeer spoedig met boringen op de velden der Gulf Oil Corp. beginnen.

Ook de American Pure Oil Cy. neemt in de districten Mera en Perija een werkzaam aandeel in

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN

Eigen Kofferfabriek

G. KERNER & Co.

BATAVIA

DEN HAAG

SOERABAJA

Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

J. E. SCRUTTON

ENGLISH TAILOR

134 OBRECHTSTRAAT TEL. M. 5474

THE HAGUE

English Goods Only

Details a Speciality

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelf-onderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.

TOLSTEEGSINGEL O.Z. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar

„De Ind. Rijsttafel” door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst”, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

BESCHIKBAAR.

VAN DEN BICHELAER & CO

TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN

EINDHOVEN

V B

DEN HAAG **EREENIGDE** AKKERIJEN

DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN
DE OUDE VETTE HEN
KORTHEIDSHALVE GENAAMD: „Vé Bè“.

BROOD. — BESCHUIT. — BANKET.

BILDERDIJKSTR. 139, DEN HAAG
Tel. Marnix 3820

EIGEN WINKELS IN ALLE DEELEN
VAN DEN HAAG EN SCHEVENINGEN

GEREGELDE BEZORGING IN ALLE WIJKEN VAN
DEN HAAG, SCHEVENINGEN
RIJSWIJK EN WASSENAAR

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid **f 3.40** Gebonden **f 4.90**
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen“.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid“.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin“.

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen“.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka“

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderev. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten
 voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN 37
's-Gravenhage
Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

de exploratie; de New England Oil Corp. bezit in de districten Bolivar en Sucre een concessie van 250.000 acres, welke thans 500 tot 1000 barrels olie per dag leveren; de Texas Cy. heeft in Venezuela en Columbia belangrijke concessies. Deze maatschappij heeft in het district Zulia twee bronnen, één op Venezolaansch en één op Columbiaansch gebied, maar beide zijn gesloten wegens gebrek aan vervoermiddelen. De Pan American Petroleum Cy. zal ook spoedig een expeditie ter exploratie uitzenden.

Men kan dus zeggen, dat de Royal Dutch-Shell groep haar werkzaamheden in het gebied ten Westen, en de Standard Oil in dat ten Oosten van het Maracaibo-meer concentreert. De streken van La Rosa en Mene Grande staan geheel onder controle der „Koninklijke-Shell“-groep.

De grootste moeilijkheid is echter die van het transport. De „Koninklijke-Shell“-groep is doende een pijpleiding van 300 mijlen lang aan te laten leggen van Mene Grande naar Paraguana. Tot nu toe werd de petroleum door een pijpleiding van 6 inch over een afstand van 12 mijlen naar San Lorenzo, aan het meer gevoerd, vanwaar zij in kleine tankschepen over een afstand van 100 mijlen naar de uitmonding van het meer werd getransporteerd. Vandaar moest zij, na overlading in nieuwe tankschepen, nog een reis maken van 200 mijlen naar Curaçao.

De prijzen van ruwe en geraffineerde olie worden bepaald door de „Koninklijke-Shell“-groep. Deze bedraagt thans te Curaçao \$ 1.- per barrel voor olie van 18°. De concessies, in Venezuela verworven, geven den houder het recht, om gedurende enkele jaren te exploreren; hierna heeft hij recht om de helft der oppervlakte, welke de concessie omvatte, voor een langen termijn te huren. De andere helft vervalt weder aan de regering van Venezuela, die ze aan hem, die het hoogste bod doet, verkoopt.

Uit het K. V. over 1921.

Een van de zeer vele lichtpunten in de algemeene malaise is de toeneming der havenbeweging, voornamelijk in verband met de ontwikkeling van Willemstad als petroleumhaven. De Cur. Petr. Mij. voerde aan in 1918: 21.000, 1919: 14.000, 1920: 145.000 en 1921: 173.000 ton ruwe olie.

De toestand van den winkelhandel was door het veel te wenschen over latende vreemdelingenbezoek in vele opzichten slecht.

De uitvoer van stroohoeden bedroeg ± 43.000 dozijn minder dan in 1920.

Door de aanhoudende droogte van 1920, die zich voortzette tot October 1921, kon weinig worden gedaan aan de voorgenomen plannen tot opheffing van landbouw en veeveelt.

Op de andere eilanden was de economische toestand niet gunstig.

Eén Fransch, twee Engelsche en zes Amerikaansche oorlogsschepen bezochten Curaçao.

Van de politie wordt gezegd: „Gedrag, ijver en bekwaamheid..... lieten te wenschen over. Verscheidene goede krachten namen ontslag, omdat zij in de burgermaatschappij beter bezoldigde betrekkingen konden krijgen, terwijl de voor memorie gevoerde militairen soms uit wispelturigheid, dikwijls echter ter verbetering van hunne positie, naar het garnizoen terugkeerden. Hierdoor en doordat de opengevallen plaatsen om dezelfde redenen niet door goede elementen konden worden aangevuld, is het peil van bekwaamheid, dat al niet bijzonder hoog was, nog meer gedaald. Door de vele ontslagnemingen kon geen geschoold politiekorps worden gevormd en schoten de nieuw aangestelden in vele opzichten in hun taak te kort, waardoor de politiedienst niet goed was uit te voeren. Ook moet worden aangestipt, dat de voortdurende wisseling van personeel eene aanmerkelijke toeneming van de kosten van uniform, kleeding en schoeisel veroorzaakte.“

(Wordt vervolgd.)

BESCHIKBAAR.

Warme Landen.

Gratis zenden wij voor Uw uitrusting op
 aanvraag onze geïll. prijs-conrant

Firma J. LEVIE, Kruiskade 5, Rotterdam
Witte Pakken, krimpvrij, v. af f 11.50
 Honderden tevredenheidsbetuigingen

48-jarige reputatie

Uit den Verren Vreemde.

Lausanne II.

Om een denkbeeld te geven van de oneffenheden, welke glad te maken zijn, halen wij hier eenige der geschilpunten, tegenstellingen, tweeslachtigheden aan, die de heeren te Lausanne weg te praten hebben, willen zij ditmaal tot overeenstemming komen.

De Turksche regering vroeg in haar nota van 8 Maart om terug te komen op meerdere kwestieën, waarvoor in de eerste Lausanne-conferentie reeds een tekst was vastgesteld. De geallieerden, die eerst als grondslag hadden genomen niet terugkomen op afgedane zaken, schikten zich in hun antwoord van 8 April naar den Turkschen wensch. Maar zij vroegen zelf om dan ook weer de kwestie ter tafel te brengen, behandeld in de z.g.n. formule van Montagna, welke de Turken juist als afgedaan hadden willen beschouwen.

Volgens den oorspronkelijken opzet der conferentie, heeft deze zich alleen tot taak te stellen de vredesvoorwaarden op te maken tusschen Turkije en de landen, welke met deze mogelijkheid officieel nog op voet van oorlog staan, aangezien het verdrag van Sévres niet geratificeerd is en ook niet als aanneembaren grondslag erkend wordt. Wie geen oorlogspartij geweest is, zooals Amerika, dat nooit aan Turkije den oorlog heeft verklaard, behoort dus eigenlijk buiten de conferentie te staan; wie 't naast in den strijd betrokken is geweest, zooals Griekenland, zou daarentegen in de eerste plaats mee te spreken hebben.

Om de staatkundige kwesties niet meer te verwarren dan noodig was, wilde men geschillen over economische belangen zooveel doenlijk buiten de resoluties houden, te meer daar deze zich niet bepalen tot den kring der direct aan den oorlog betrekkelijken.

Maar van de eerste bijeenkomst werd al spoedig verklaard, dat elk stuk van petroleum doortrokken was, en toen zij geschorst werd, was de kwestie van het petroleumgebied van Mosoel een der twistpunten gebleven. Nog was de tweede bijeenkomst niet geopend of de Chester-concessie betreffende Amerikaanschen spoorweg- en havenaanleg in 't Turksche gebied, wees erop, dat de economische vraagstukken niet buiten de beraadslagingen en de conclusies kunnen worden gehouden. Tevens was nader bevestigd, dat Amerika niet buiten de zaal zou blijven staan. Turkije had er wel voor gepleit de economische aangelegenheden afzonderlijk te behandelen, maar 't had tevens de Amerikaansche Chester-combinatie zoo in zijn economische ontwikkeling geïnteresseerd, dat deze niet buiten de besprekingen kan blijven.

Turkije wil van een vrede niet weten, indien de geallieerden een militaire bezetting houden in Constantinopel of eenig ander Turksch gebied. Teneinde zekerheid in dit opzicht te krijgen, drong Ismet pacha aan op dadelijke ontroeping. De geallieerden stelden hier tegenover, dat de oplossing van dit punt nauw samenhangt met de eindbeslissing, zoodat hierop niet vooruit geloopt behoort te worden. De Turksche vertegenwoordiging heeft in deze indringende logische opvatting berust, doch intusschen heeft zij doen voelen, dat met dien eisch ten volle rekening zal zijn te houden. Dit valt den Engelschen minder zwaar om de bezetting van Constantinopel, welke hun enorme sommen gelds kost, dan wel om het geheel prijs geven van de bewaking der plaatsen, waar vele in den oorlog gevallen begraven zijn.

Had Lausanne I een strook niemandsland langs de Maritza getrokken, om zoo Turken en Grieken in Thracië van elkander gescheiden te houden, op stuk van zaken bleken geen van de twee nationaliteiten met deze oplossing ingenomen, en terzelfde tijd dat de nota's gewisseld werden, over de hervatting der onderhandelingen in Lausanne II, trokken de Grieken legermassa's bij de Maritza samen, die daar nu nog staan en als een magneet werken op de Turksche afdeelingen aan de overzijde. Die grenskwestie vraagt dus weer volle aandacht en blijft een puzzle.

Waren Frankrijk en Turkije overeengekomen, de grens-aangelegenheid, welke hun alleen aangaat, nu is de regering te Angora tot de meening gekomen dat dit toch een zaak is, welke zoo nauw met het andere samenhangt, dat het desbetreffende verdrag te gelijk met het vredesverdrag behoort te worden onder oogen genomen, en door alle mede-ondertekenende mogendheden zal moeten worden geratificeerd. Bulgarije, Servië zouden er dan mee over te beslissen krijgen. De geallieerden willen hier niet aan, hetgeen best te begrijpen is.

Nadat men ten vorige male afscheid genomen had, was lord Curzon er nog toegekomen toe te geven inzake de grens tusschen het koninkrijk Irak (Mesopotamië) en het Britsche mandaatgebied Mosoel; de beslissing zou aangehouden wor-

ROTTERDAMSCH E LLOYD

Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal

MILENA SIGAREN
SERIEMERK
 FABRIKANTEN:
C. DE JONG & ZONEN, APELDOORN
 HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ
 TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634
 LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
 TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
 SPECIAAL ADRES VOOR HET
 AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONEN
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

en tusschen Turkije en Engeland nader afgedaan wor-
 den. Ook ten opzichte van dit punt bleken de Turken voor-
 mens een nieuw gezichtspunt bij te brengen, maar, naar
 voluit, heeft Ismet Pacha bewilligd in een ontwerp-
 peling, volgens welke, zoo er tusschen Turkije en Engeland
 binnen 12 maanden na de onderteekening van het
 verdrag geen overeenstemming mocht verkregen zijn, de
 vesting der grens aan den Volkenbond zal worden
 vastgesteld. Of Angora hiermede accoord zal gaan, blijft
 nog te betwijfelen; Turkije is geen lid van den Volkenbond
 en haast tot nu toe niet veel lust getoond er lid van te
 worden.

In Maart heeft de Nationale vergadering te Angora im-
 mers ook het ontwerp van het vredeverdrag, zooals dit
 opgesteld was, onaanneembaar verklaard, als strijdig
 met het nationale handvest. Dit verklaart, waarom Ismet
 nu anders ten opzichte van verschillende vraagstuk-
 ken nitsprekt dan een paar maanden geleden. Hierin ligt
 een waarschuwing, dat, hetgeen hij nu toegeeft, ook niet
 over betrekking heeft dan een ontwerp. De Nationale ver-
 gadering zal er weer over te beslissen hebben.

Bij die in Maart gedane uitspraak drukte de Nationale
 vergadering haar verlangen uit van de afschaffing van alle
 capitulaties, zoo politieke als juridische, financiële en eco-
 nomische.

De Turken hebben zoo niet alleen alles wat geformuleerd
 was oplosse schroeven gezet, zij hebben nu ook geheel
 andere kwesties in het geding gebracht, die zóó gezocht
 zijn dat zij ze bij de vorige gelegenheid zelf niet gevonden
 hadden, en dat zegt veel. Het eilandje Castellorizo behoort
 aan Italië, is door een bevolking van Grieksche afkomst
 bewoond, maar 't ligt 't dichtst bij het Turksche gebied
 in Anatolië, daarom eischt Turkije 't weer op. De geallieer-
 den willen de discussie hierover zelfs niet openen, daar geen
 territoriale kwesties van zelfstandig karakter bij-
 gebracht mogen worden. Ismet Pacha heeft dit niet toe-
 geven. Nog gekker staat het met de Turksche aanspraken
 op het eilandje Ada Kala, in de Donau gelegen, niet ver
 van Orsova. Bij den vrede van San Stefano schijnt nage-
 gaten te zijn dit eilandje speciaal te vermelden onder het
 Turksche afgestane gebied. Al is 't sedert dien door
 de Servische gebied beschouwd, Turkije beweert nu
 't nooit opgehouden heeft Turksch te zijn.

Meende men Rusland ditmaal buiten alles te kunnen
 laten, sprak althans niemand vooraf uit in hoever de Sowjet-
 regering ook te hooren zou zijn, Ismet pacha heeft in
 zijn verklaring gebragt dat de staten aan de Zwarte Zee, en
 in de eerste plaats, niet buiten de afdoening mo-
 gen blijven. En Moskou heeft zichzelf ook aangemeld.

Wanneer de Turken zich beroepen op overeenkomsten van
 1913, dan zoeken zij daarin recht en kracht, maar wor-
 den hun verplichtingen voorgehouden als uitvloeijsels van
 de vroegere regeering aangegane verbintenissen of ge-
 maatregelen, dan zeggen zij: het nieuwe Turkije
 niet worden verward met het Ottomaansche rijk, dat
 meer bestaat. Wie moet bij dergelijke opvatting de
 leeningen en oude schulden afrekenen?

Berichten over kleine zetten zullen ons elken dag
 nieuws over Lausanne brengen, de verwachtingen zul-
 den daarmede op en neer golven, maar van werkelijk be-
 zinnen alleen de berichten zijn, die houvast bieden
 de te volgen hoofdlijnen.

Wanneer de geallieerden door de benoeming van hun ver-
 voerders in Constantinopel, Sir Horace Rumbold en
 generaal Pellé, in plaats van eerste-rangs diplomaten naar
 Lausanne te zenden, willen uitdrukken, dat er meer sprake
 van opstellen van reeds uitgemaakte uitspraken, dan
 het nemen van nieuwe beslissingen, dan zullen zij be-
 noemen uitkomen.

Generaal Pellé is dan ook, tusschen Vrijdag en Maandag,
 naar Parijs gegaan om met Poincaré te beraadslagen. Op-
 merkzaam is dat bij dit bericht ook gewag werd gemaakt
 van een bespreking met generaal Weygand, de nieuw be-
 noemde hoge commissaris voor Syrië, die zeker niet zal
 worden tot een ver gaand toegeven aan Turksche eischen.
 Deze benoeming zien wij de eerste aanwijzing van een
 wijziging der Fransche politiek om zich desnoods weer aan
 militair avontuur in Syrië te wagen, niettegenstaande
 Kamer van afgevaardigden, en in nog sterker mate de
 Senaat, zich duidelijk hebben uitgesproken voor vermindering
 van de militaire bezetting van Syrië.

Verwachten wij tot nu toe een al verder en verder gaand
 geven aan de Turken tot het uiterste toe, door deze be-
 noeming achten wij het niet onwaarschijnlijk, dat Frankrijk
 andere plannen heeft, en in dat geval zijn politiek van
 houding t.o.v. Griekenland zal verwisselen tegen een
 van dat land, of wil men liever, tegen een gebrui-
 ken van den steun van dit land om Turkije te bestrijden,
 wordt de Franschen zelf in Syrië optreden.

Wat de bedoeling, dan zal deze te Lausanne vrij spoe-
 dig tot uiting komen.

Mededeelingen.

Van „Boeatan“:

De Raad van Beheer van „Boeatan“ vestigt
 gaarne de aandacht van de lezers van *Het Koloniaal*
Weekblad op een Tentoonstelling van schilderijen,
 teekeningen en kunstnijverheidswerken van mej.
Cornelie van der Hart, welke tot 13 dezer gehou-
 den wordt in de bovenzalen der firma Kleykamp,
 Scheveningscheweg, Den Haag. Zooals vele leden
 van „Oost en West“ zich zeker zullen herinneren,
 was mej. van der Hart de artistieke ontwerpster
 van de Indische Kampong, de ziel der Indische Af-
 deeling op de Tentoonstelling van Vrouwenarbeid
 in 1898 te Scheveningen, welke den stoot heeft ge-
 geven tot de oprichting der Vereeniging „Oost en
 West“. Bij de oprichting van „Boeatan“ kon aan
 geen betere handen dan die van mej. van der Hart
 de aankleding en versiering der tentoonstellings-
 lokalen worden toevertrouwd; ook „Boeatan's“
 vignettes zijn door haar ontworpen. Zij deed dit
 alles met fijnen smaak en hartelijke liefde voor
 haar geboorteland en zijn kunstnijveren, wien zij
 altijd een warm hart is blijven toedragen, ook uit
 nauwe kunstverwantschap. Haar illustratief werk
 op bovengenoemde tentoonstelling geeft hiervan
 duidelijk blijk.

Na de belangrijke hatiktentoonstelling trekken
 thans de in Heulstraat 19 uitgestalde *Batakweefsels*
 zéér de aandacht. Wij raden allen, die er belang
 in stellen, aan, niet te lang te wachten met een
 kijkje te komen nemen, want dagelijks worden er
 van verkocht. Ook ontving „Boeatan“ onlangs door
 de hulp van Mevrouw Zeilinger, een harer ijverig-
 ste medewerksters, een mooie bezending Padangsch
 vlechtwerk: matjes, doozen, taschjes en mandjes,
 die zóó in den smaak der bezoekers valt, dat in
 enkele dagen bijna de geheele voorraad is verkocht
 en nu gelukkig dadelijk aan de kunstnijveren een
 grootere bestelling kon worden gedaan.
 Zóó gaat het goed.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

Het volgende rondschriften werd onlangs weder
 door onze afdeeling verspreid:

„Iedereen is het er over eens, dat de kennis, die
 het Nederlandsche volk heeft van het Rijk buiten
 Europa, bedroevend gering is. Iedereen stemt toe,
 dat dat veranderen moet.

De afdeeling Apeldoorn der Vereeniging „Oost
 en West“ tracht dit tekort aan kennis — dus ook
 aan belangstelling, aan liefde — aan te vullen door
 lezingen met lichtbeelden, door filmvoorstellingen,
 door leden te werven, die door het goed geredigeer-
 de „Koloniaal Weekblad“ op de hoogte gehouden
 worden van wat buiten Europa in ons land gebeurt,
 wat daar de gemoederen beroert. Nu tracht ze dat
 te doen door het organiseren van een tentoonstel-
 ling, door de voorwerpen van huishoudelijk gebruik,
 van kunstproducten, enz., toegelicht door een een-
 voudigen catalogus, enz. te doen spreken. We zijn
 al een eind op streek, doch de noodige financiën
 ontbreken nog. Het Hoofdbestuur — wetende dat
 hier vele oud-Indisch gasten zijn — meende, dat
 natuurlijk een garantiefondsje van luttele honder-
 den guldens... spoedig zou bijeen zijn gebracht...
 Want die tentoonstelling (en meerdere tentoonstel-
 lingen) zijn zeer noodig. Juist in 't Oosten des
 lands.

Wij willen het om de zaak zelf daarom nog niet
 opgeven — en nemen beleefd de vrijheid een drin-
 gend beroep te doen op den steun van hen, van wie
 wij meenen te mogen verwachten, dat zij iets voe-
 len voor het doel, dat we nastreven.

Gaarne ontvingen wij dus binnenkort aan het
 adres van den Secr.-Penningmeester, den heer J.
 C. Baars, Tuinstraat 60, alhier, van U bericht dat
 U ons wilt steunen. 't Liefst met een bedrag voor

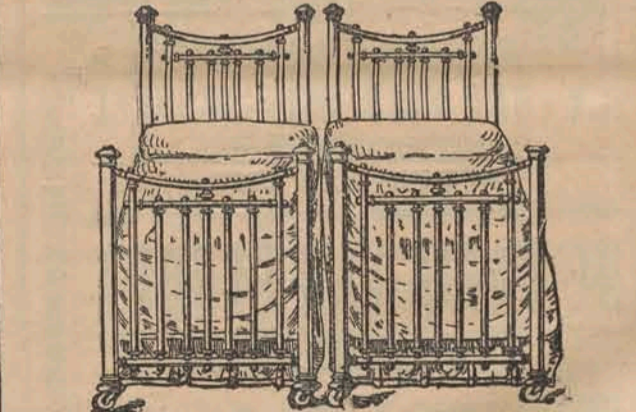
V. MASSARO
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM
 LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK,
 STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN,
 LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
 GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.
 CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
 Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de
 uitstekende „INDRA“-medicijnen
 Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj.
 Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing,
 Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedsuiverend; tegen RHEUMATIEK en
 JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM-
 BANDEN. Prijzen der flescons f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3
 grootten: f 3.—, f 4.— en f 5.—
N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
 Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinsesstraat.
 TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

N. V. Meubelfabriek „DELTA“
 Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
 Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
GRANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

**LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST“**

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
kaart toegang tot de Clublokale Restau-
rant en Leeszaal van de **Amsterdamsche
Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat
Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
en West aantreffen.

N.V. HET PRINCESSE-TOONEEL
Directeur: COR RUYS

HEDEN 8.15 UUR
wegens verbintenissen laatste voorstelling

DE PARIA VAN GLODOK

ENORM SUCCES

VERWACHT:
ZATERDAG 5 MEI 8.15 UUR
PREMIERE

Mejuffrouw Bourat

Tooneelspel in 4 bedrijven door CLAUDE ANET.
BUREAU 10-4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

het garantiefonds, doch gaarne zullen we nog op
onze lijsten Uw naam noteeren voor voorwerpen
— ter expositie — voor het houden van toezicht —
voor 't in bruikleen afstaan van andere dingen, die
voor zoo'n tentoonstelling te gebruiken zijn (wapen-
rek — vitrines — kamerschermen).

In de a.s. Groote Vacantie dachten wij de ten-
toonstelling te houden — de tijd dringt, want er is
veel werk vooraf te verrichten, en wie spoedig
helpt, helpt dubbel.

Zie verder ook de mededeelingen, welke we af
en toe weer zullen plaatsen in de N. Ap. Courant."

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:

Mr. A. van Maanen, Amsterdam, Lomanstr. 87, als rech-
terlijk ambtenaar.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst
in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien
door uitzending vanwege het Departement van Koloniën,
bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
- Onderwijzer met de hoofdkate en lagere akte wiskunde
voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
- Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
- Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij
den dienst der Staatsspoorwegen.
- Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der
Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in
Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te kom-
men, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wen-
den tot de 9de afdeling, onderafdeeling A.B., van het
Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 25 April tot 2 Mei 1923.

Nieuwe Leden.

- Mevrouw van Weert, Den Haag, Ieplaan 59, f 5.
internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in
Ned.-Indië, Den Haag, Heerengracht 38, f 10.
- J. Gijse Weenink, Makassar, f 5.
- Mej. L. Dorn, Nijmegen, St. Annastraat 119, f 5.
- Dr. Berkelbach v. d. Sprengel te Bilthoven (afd. Utrecht),
f 5.

Afschrijven.

- W. J. Engelen, Sinologisch Student, Haarlem, Wouwer-
manstraat 6 (overleden).
- Mr. J. S. Thieme, Lid Raad v. Justitie, Den Haag, Schuijt-
straat 231.
- P. A. Doeglas, Leeraar K. W. S., Utrecht, Maliestraat 3.

Adresveranderingen.

- W. Versluys, Houtvester, van: Magelang naar: Amster-
dam, 2de Oosterparkstraat 221, f 5 (contributie over 1923
nog niet voldaan).
- H. F. Tillema, van: Groningen, Praediniussingel 23, naar:
„Villa Semarang“, Parkweg 12, Bloemendaal, f 5 (afdeeling
Haarlem).
- W. F. Batenburg, Gep. Majoor N.-I. L., van: Breda, Wil-
helminastraat 2a, naar: Pension van Aken, Wilhelmina-
straat 54, Ginneken.
- Mr. Is. Cassutto, van: Batavia, Poste restante, naar:
Serang.
- O. A. von Königsow, Arts, Den Haag, van: 2de Schuijt-
straat 75 naar: Reinkenstraat 23.
- Mas Soesanto Tirtoprodjo, Jur. Student, van: Den Haag,
Weimarstraat 285, naar: Scheveningen, Renbaanstraat 68.
- H. F. Creutzburg, Hoofdbeheerder Pandhuisdienst, van:
Den Haag, Valkenboschkade 469, naar: Weltevreden, Hoofd-
bureau Pandhuisdienst.
- A. A. Th. Fortgens, Mil. Apoth. 1e kl. O.-I. L., van:
Utrecht, Weerdsingel W. Z. 15, naar: Zeist, Steinlaan 36.

BESCHIKBAAR

- H. J. Hartgers, Gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, van: Van
Merlenstraat 116 naar: Obrechtstraat 578.
- Dr. S. W. van Hettinga Tromp, Gouv. Arts, van: Socra-
baja naar: Den Haag, Frankenslag 338, f 5.
- J. K. Pilaar, van: Amsterdam, Linnaeus Parkweg 62,
naar: Den Haag, Hugo de Grootstraat 61, f 5.
- P. Smits, van: Apeldoorn, Koningsstraat 63, naar: Den
Haag, Nassau Zuilensteinstraat 13, f 5.
- L. H. C. P. D. Engles, Kapitein Inf., Den Haag, van:
Obrechtstraat 415 naar: Obrechtstraat 460.
- J. A. Liems, Landbouwleeraar, van: Den Haag, Weimar-
straat 135, naar: Paramaribo, Postbus 234, f 5.
- Vereeniging van Ambtenaren bij het B. B. in Ned.-Indië,
Den Haag, van: Heulstraat 17 naar: Heemskerkstraat 1a.
- F. H. W. J. R. Logeman, Resident m. v., Den Haag, van:
Van Blankenburgstraat 3 naar: 2de Schuijtstraat 129.
- Dames Tan, Scheveningen, van: Nieuwe Parklaan 125,
naar: Belgische Plein 10.
- Mr. H. J. Boswijk, O.-I. Rechterlijk Ambtenaar m. v., van:
Utrecht, Sweelinckstraat 3, naar: Zeist, Krullelaan 15.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West“,
die zich beschikbaar stellen voor het geven
van privaattlessen in Indische Talen,
Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden.
— Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstelling
van Ned. O- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I.
Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Ma-
leisch.
- J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 6,
Den Haag. — Maleische taal en leiterkunde.
- A. H. Jansen, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (Gron-
matische, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum,
Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en
's-Graveland.
- J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 4,
— Correspondentiebureau voor moderne en Maleische
talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.
- M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den
Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.
- JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot-
en klein notarisexamen, repeteert burger- en handels-
recht, Laan van Meerdervoort 294, Den Haag.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te wor-
den, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereenig-
ing, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdeling
Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

Ingevuld toe te zenden aan den Secr.-Peningmeester,
Heulstraat 17, Den Haag.

De Ondergeteekende wenscht ^{Lid} te worden
der Vereeniging „Oost en West“, op een contributie
van f 's jaars (leden f 5.- 's jaars
minimum, aan wie wekelijks het Weekblad gratis
wordt toegezonden; Begunstigers f i.- minimum
als uiting van sympathie met het streven).

Naam en Voorletters:

Beroep of Betrekking:

Adres: den 192

Handteekening.

**VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273**

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 De SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Wilsine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noemenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
 Nederlandsch-Indië en de handel.
 Indische toestanden gezien door een Inlander.
 Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 Sultanaat-islam.
 De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
 De afschaffing van de laatste heereendiensten op Java.
 Landbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel
 omtrent het ontstaan van ziekten.
 De Europeesche vrouw in Indië.
 De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
 No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch tooneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De theecultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
 No. 5. Nederlanders in Indië.
 " 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
 " 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.
 Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is voorloopig gevestigd: Jacob Hopstraat 12, alhier.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail, passagiers- en vrachtgoederendienst.
 de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de directies te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

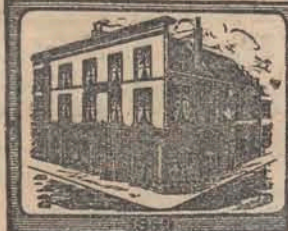
C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel
 Kantoor: Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913
 SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.
MEDOC, Superieur
 à f 1.25 per flesch.
 Verder alle merken verkrijgbaar

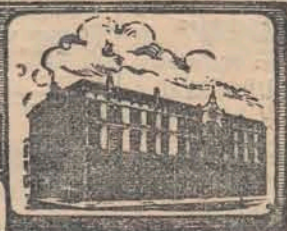
N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.
MEUBELN
 BETIMMERINGEN
 BEHANGERIJ
 STOFFEERDERIJ
 DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

Wereldmerk

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

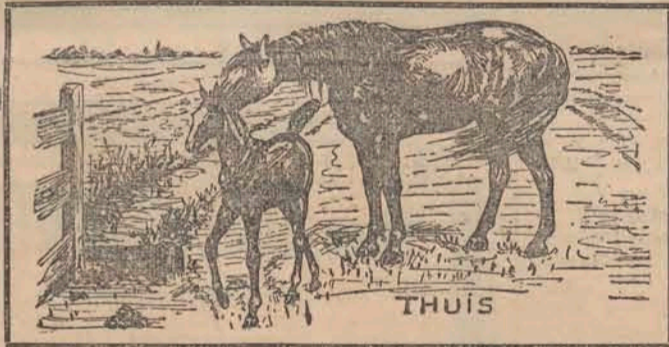
WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

IS VERSCHENEN No. 18 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en-2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

DE
**VOORJAARS- EN
ZOMERNOUVEAUTÉS**

ZIJN AANGEKOMEN

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelain- Aardewerk **INDIË** Email merk „Ketel”
:: Berkefeld Filters :: Gero - Alpacca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gawe overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

**Uitrustingen
voor de Tropen**

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2893 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg